

בעזהשי"ת

קונטרס מסורת רבותינו

דעת תורה הברורה
של גדולי ישראל זי"ע
ויבלח"ט הרבנים והגאונים שליט"א
בחומר ענין עופות המורכבין

מֶרֶן רֹאב"ד יְרוּשָׁלַיִם הַגָּרִי"י פִּישְׁעָר זַצ"ל

...אבל כאן שמרכיבין עופות הדורסין שהם בודאי טרפות וכו'

ובודאי צריך להזהיר ולעמוד בהשגחה חמורה שלא להביא לשחיטה רק עופות שלא נולדו מתערובת המינים.

וכל זה כתבנו [דמותר בדיעבד] לפי מה אמרו השואלים שהזכר הוא העוף הטמא.

אולם אחרים טוענים שהנקיבה הוא העוף הטמא אם כן בודאי כל הנולדים הם עופות טמאים, ובודאי צריך לחוש כאן באיסור דאורייתא באכילת עופות טמאין.

(שו"ת אבן ישראל ח"ה סימן נ"ט)

* * *

הגאון הגדול רבי שמואל הלוי וואזנער זצ"ל

ראש ישיבת חכמי לובלין
אב"ד זכרון מאיר בני ברק

ב' לס' אלה הדברים ד' מנ"א תשנ"ח לפ"ק

כבוד ידידנו הה"ג מופלג טובא הרב ר' יחזקי' הכהן שליט"א.

אחדשה"ט וש"ת בכבוד.

יקרתו והקונטרס קבלתי, הנה נתעוררתי ע"י מע"כ ת"ח מופלג וממונה על בתי מטבחיים של עופות, וגם בקי היטב בענין גידול העופות הטהורים באה"ק ע"ד המכשלה שהתחילה להתפשט מאד בתקופה האחרונה שמרכיבים זה עם זה,

מינים שונים של סוגי התרנגולים, וזה כדי לפי דבריהם לשבח המין ולערב גנים שונים כדי לזכות בשבח ממון במכירת העופות.

ונתברר למעלה מכל ספק שמינים שמרכיבים לפעמים הזכר הוא ממין תרנוגל עוף אין לנו מסורה עליו ובמשך הדורות מדקדקי ההלכה פרשו ממין זה.

והיות כי אנו נמשכים אחרי פסיקת רבינו הרמ"א ביו"ד סי' פ"ב בסימני עופות דאין לסמוך על זה ואין לאכול שום עוף אלא במסורה שקבלנו שהוא טהור, וכן נוהגים ואין לשנות ע"כ.

וגם לדעת רבינו הב"י בשו"ע שלא נחית לזה, היינו בעופות שבדקנו אותם ונמצאו כל הג' סימנים של טהרה בגופם, זפק וקורקבן נקלף, ואצבע יתרה אשר זה מספיק לשיטת רבינו משה בר יוסף הידוע בפרק אלו טריפות שמזה מוכח שאינו דורס גם כן, אבל למעשה חשש רבינו הב"י גם לדעת רש"י דגם זה לא מספיק ובענין ידיעה ברורה מכל ד' סימני טהרה.

והיות כי הדברים נמסרים כהיום ביד מגדלי העופות שאין להם שום ידיעה בשטח זה גם אם הם שומרי תורה ומצות ומכל שכן האחרים שרחוקים מזה, אם כן דבר חמור לפנינו שמתערבים מינים שאינם בדוקים בטהרתן עם המינים המקובלים ונמכרים ונשחטים הגידולים אחר כך בתור עופות במסורה בלי להרגיש.

וגם אם ננקוט בהוראת מרן הח"ס יו"ד סי' ע"ד בענין בר אווז הבר שהרכיבו על בר אווז ביתי, ובר אווז הבר אין אוכלים מדין שלילת מסורה, והתיר הביצים והאפורחים, הנה כל הציורפים שצירף שם הח"ס לא שייכים בדין, וכיו"ב בתשובת בית שלמה יו"ד ח"א סי' קמ"ד שמצדד כנ"ל, אבל לא רצה להקל למעשה בנולדים עצמם [מלבד הביצים] רק בצירוף הסכמת גדולי הדור, יעש"ה אריכות דבריו.

והנה הגאונים האלה מדברים על כל פנים מעופות שחסרים מסורה אבל אין פקפוק בסימנים כי נתבררו, ואף על פי כן נתקשו להתיר מכח חסרון המסורה **אף על פי שהמדובר רק בזרע הזכר** ואיכא צד דזה וזה גורם, וגם צד אין חוששין לזרע האב, עיין בדבריהם הק' ובשאר רוב ספרי גדולי אחרונים שדנו בזה.

אבל נדון שלפנינו כבר כתבתי שהוא משגה חמור דנעשים הדברים על ידי אינם בקיאים כלל, וגם הוא דבר תמידי, וכבר כתבתי בעניי בכמה מקומות שאין להעמיד הנהגת הכלל על דברים של דיעבד, ובפרט לענין קדושת האכילה, ונתרבה מיום ליום שמרכיבים המינים, בלי להודע מה מרכיבים, והדברים יבואו ח"ו למכשול גדול באיסור מאכלות.

על כן עלינו להתעורר ולעמוד בהשגחה חמורה שלא להביא לשחיטת עופות רק ממקור שהוא בדוק מחשש תערובת מינים, ושהאפרוחים גדלים רק ממין שהמסורה ברורה בלי פקפוק בין מצד הזכר ובין מצד הנקבה, - והשי"ת יצילנו ממכשולים ופגיעה ח"ו בקדושת ישראל.

והרני דוש"ת,

מצפה לרחמי ה'

(שו"ת שבט הלוי חלק י' סימן קי"ג)

הגאון האדיר רבי אברהם אטיק זצ"ל

ראש ישיבת "באר שלמה" ירושלים עיה"ק

.... מאחר שנתברר שהעופות מורכבין ואין אפשרות של השגחה, צריכים לפעול בכל האפשרויות להביא עוף נקי ולהציל את כלל ישראל מאכילת עופות טמאים רחמנא ליצלן... ומאחר שנתברר ככל זה כבר אין צריך לפנים להבין ירידת הדור בימינו אשר החושך יכסה ארץ ויהודים שומרי תורה ומצוות נכשלים בדברים חמורים ועקירת אמונה בתחיית המתים רחמנא ליצלן.... מאחר שאוכלים מאכלות אסורות המטמטמין לב האדם רחמנא ליצלן.... וכמו שאנו רואים בתשובות גדולי הדורות בענין זה איך שחרדו וחששו מאוד גם כשהיה שם רק חשש רחוק בצד הזכר וכו' על אחת כמה וכמה שכהיום שמערבים הכל הדבר חמור מאוד, וכן ענין השתלת גנים של טהורים בטמאים או של טמאים בטהורים חמור במאוד שזה מין שאלה חדשה שלא היה עוד מעולם וצריכים סנהדרין לדון על שאלה זו ואין

זה שאלה השייכת לרבני זמנינו כלל לדון מדברי הפוסקים שלא דיברו מענין כזה כלל, וצריכין ליזהר מזה גם כן אם במשך הזמן הם יעשו כן חלילה... ויתברכו מן השמים כל המסייעים למצוה גדולה זו להציל את כל ישראל ממכשול וכל קדושת ישראל תלויה בקדושת האכילה וזכותם גדולתה עד מאוד... .

(מתו"ד באסיפה שהתקיימה בבית רב דויער השחיטה הגרשי"ה שליט"א שנת תשע"ד הובא בקונ' "וזאת תורה העוף" עמ' ו')

כ"ק אדמו"ר בעל שיח חיים מקאשוי זצ"ל

לבקשת כמה שואלים בנידון כשרות העופות באתי בדברים אלו לגלות חוות דעת מרן מו"ח בעל שיח חיים מקאשוי זצ"ל הכ"מ שמיום שהתחיל השערורי' בנוגע חשש תערובות העופות בשנת תשס"ד חדל תיכף לאכול בשר עופות אלו ועסק על זה הרבה זמנים לברר הענין עם כמה וכמה עסקנים ושוחטים ומומחים בשטח זו. ונשאר אצלו שזו צריך תיקן גדול ועד יומו האחרון לא טעם עוד מעופות אלו אף עם כל הקישוים שהי' תלוי בזה.

ובשנת תשע"ח כשנתחדשה החששות הנ"ל ביתר שאת שאל לו אחד מנכדיו, מה יעשה למעשה. וענה בכתב יד קדשו (זה הי' בתקופה שלא הי' יכול לדבר ל"ע מחמת חליו) בזה הלשון והאיכא לעגהארן או דגים. (ובנוגע הטערקי ביקש אז מנכדו שיברר מה הוא המציאות אם אין שייך בהם חשש הנ"ל).

ויה"ר שזכותו הגדול יעמוד לנו למלא כל משאלות לבינו לטובה בדבר ישועה ורחמים אמן:

כ"ד חתנו

יעקב בנימין פירטה

507
 (י.א.ש. לעקרון א.א.א.א.)
 3 י.א.ש. 507 א.א.א.א.

כ"ק מרן גאב"ד ירושלים שליט"א

בס"ד

יום א' לסדר והי' עקב תשמעון תשע"ג לפ"ק

לכבוד חברת "מסורת טהרת העופות" העוסקים ביצור העופות עם מסורת תחת השגחת הבד"ץ.

מאחר שנתברר לנו שעניין גידול מקור העופות נעשה במפעלים בחו"ל בחשש תערובת עופות בלא מסורת, ועל כן הוקמה חברה הנ"ל לייצר עופות שיש להם מסורת טהרה בהשגחתנו מתחילת הייצור, לזכות כל כלל ישראל באכילת עופות טהורים ללא שום חשש.

והיות והמשימה העומדת לפני החברה הנ"ל טעון בקשיים גדולים עד מאוד וכן משקיעים מאמצים גדולים והוצאות גדולות מאוד להצלחת העניין.

ע"כ אנו מזהירים לבל יהין מאן דהוא להשיג גבול למשך חמש עשרה שנה ולא לסייע בכל דרך שהוא וכן לא לקנות מהם עד תאריך הנ"ל.

ומן השמים ישלחו ברכה והצלחה לכל העוסקים בדבר מצווה גדולה זו ובזכות הזהירות במאכלות יתברכו בכל מילי דמיטב

ובעה"ח

יצחק טובי' ווייס

.... בהשתדלות עצומה של כ"ק הגאב"ד מורינו ר' יצחק טובי' שליט"א הגאב"ד דפעה"ק ירושלים ת"י .. להביא עופות כשרים כמקדמת דנא.

(כ"ק אדמו"ר ממשכנות הרועים שליט"א)

...מורנו הגאב"ד שליט"א עומד במאד שמחייבים לתקן הענין כמבואר במכתבו.
 ופקד רבינו הגאב"ד שליט"א על ועד השחיטה שמחוייבים בהקדם לתקן הענין
 להביא העופות הנקיים מכל חשש תערובות לזכות את כלל ישראל.
 (הגאון ר' שלמה יהודה הירש שליט"א)

כ"ק מרן גאב"ד ירושלים שליט"א
 ולהבחל"ח והגה"צ
רבי נפתלי הירצקא פרענקל זצ"ל
 חבר ביד"ץ העדה החרדית

בס"ד

יום ג' לסדר והי' עקב תשמעון תשע"ג לפ"ק

לכבוד ועד השחיטה המהודרת דעתנו הע"י.

ולחברת "מסורת טהרת העופות" העוסקים ביצור העופות עם מסורת תחת
 השגחת הבד"ץ אנו עומדים בס"ד לסדר שחיטה עם עופות בהשגחה על מסורת
 המקובלת שכשרה למהדרין מן המהדרין שאין עוד הכשר דוגמתו וצריך לזה
 עבודה וטרח רבה. ועל כן הוקמה חברה הנ"ל לייצר עופות שיש להם מסורת
 טהרת בהשגחה מתחילת היצור.

ולכן מוטל על ועד השחיטה לעשות ככל האפשר שהתיקון יצא לפועל במהרה
 שיתחילו תיכף ומיד בייצור העופות בהשגחה, ואנו מתחייבים לחברה הנ"ל
 שלאחר שייצרו עבורנו העופות האלו עם המסורת יחייבי את בעלי המשחטות
 שתחת השגחתנו לקנות אך ורק מעופות אלו אף שיהיו יקרים קצת לפי הצורך,

וכמובן שעד שהמחיר יגיע למחיר השוק המחיר תהי' בפיקוח עבודת הפיקוח שיקבעו אם יש צורך להעלות המחיר.

ומן השמים ישלחו ברכה והצלחה לכל העוסקים בדבר מצווה גדולה זו ובזכות הזהירות במאכלות יתברכו בכל מילי דמיטב.

ובעה"ח

יצחק טובי' ווייס נפתלי ה' פרענקל

הגאון הצדיק רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א

... "על העופות יש חששות גדולים היום, מרכיבים אותם עם עופות אחרים... ויש חשש שמרכיבים עם עופות טמאים. מרכיבים עם אחרים שיתפתחו מהר, שישתבח, שישתפר.. הנה לך הלשון של רבי ישראל יעקב פישער זצ"ל (ראב"ד העדה החרדית זצוק"ל בספרו אבן ישראל) "בוודאי צריך להזהיר ולעמוד בהשגחה חמורה, להביא לשחיטה רק עופות שלא נולדו מתערובות המינים.. **אחרים טוענים שהנקבה הוא העוף הטמא, אם כן בוודאי כל הנולדים הם עופות טמאים**" עי"ש,,, הבי"ד לא כתבו ע"ז איסור, דזה ישבור הפרנסות של אלפי ישראל ואנשים חיים מזה וכן בכל העולם אוכלים מזה והוא בבחינת מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, אבל אין זה פשוט כלל, **זה חשש דאורייתא של עופות טמאים**, ויש שואלים מה אומרים לציבור בשעה שכולם אוכלים את זה, אמנם הרי אפשר להדר לאכול רק בשר בקר זה יותר טוב ויותר בריא ויותר כשר, ואין זה רק הידור אלא הרבה יותר מהידור, **על ספק מורכב באתרוג אין מברכים על האתרוג הזה אפי' שיש שמתירים מורכב, וכאן על ספק של איסור דאורייתא ומתעלמים מזה (מ'מאכט זיך נישט וויסנדיג...)** זה דור יתום לפני משיח, ואין רבנים שיוכלו לעמוד להכריע ולקבוע הדבר בכל העולם בדבר כל כך מורכב, זהו דור יתום....

(מתו"ד בשיחה יום א' דחול המועד פסח תשע"ח לפ"ק).

כ"ק אדמו"ר ממשכנות הרועים שליט"א

בס"ד.

לכבוד כ"ק מוריננו הגה"ק.... שליט"א

עתה באתי מול הדרת קדושתו על ענין כשרות העופות אשר כידוע שהעופות הרגילים יש בהם חששות של תערובת עופות שאינם כשרים, והי' שלא יכשלו עם קודש בפגם מאכלות אסורות ח"ו.

אמנם בס"ד בהשתדלות עצומה של כ"ק הגאב"ד מוריננו ר' יצחק טובי' שליט"א הגאב"ד דפעיה"ק ירושלים ת"ו וכן עוד צדיקים וישרים שמסרו נפשם להביא עופות כשרים כמקדמת דנא ע"פ הגה"ק ר' שמואל הלוי וואזנער זצ"ל ועוד בעלי ההוראה המובהקים דארה"ק ועכשיו מחמת חולשתו של מוריננו הגאב"ד ה' יחלימהו, באו פריצים ורוצים להשבית מלאכת הקודש לתקן ענין כשרות העופות, לכן באתי בזה לבקש מכבוד קדושתו לעמוד לנו לעזר מעיר, לחזק ידי העוסקים במלאכת הקודש להציל עם ישראל מלהכשל ח"ו בונטמתם בם ח"ו ויעתיר בעדינו להצליח לתקן כדבעי.

המעתיד בעדכם, חיים רבינוביץ בלאאמו"ר הגה"ק רבי בנימין צוקללה"ה

כ"ק אדמו"ר מפוריסוב שליט"א

... לאחרונה נתגלה מכשול גדול בהעופות אשר מייצרים בבתי חרושת של גוים סגורים ואין יכולים להשגיח מאיזה מינים מרכיבין אותם וכבר לפני כעשרים שנה כשנתעורר החשש על הזכר כתב על זה מרן בעל שבט הלוי שמחויבים לתקן הענין בעוד מועד אולם לאחרונה ביררו רבני וועד השחיטה מהבתי חרושת שהעופות מורכבין לגמרי מהרבה עופות בלא מסורת.... ומי יודע אם הטמטום הגדול השורה בעולם בזמנינו המתרחש כאן גזירות ושמדות נוראות ואנשים אינם רוצים לראות

ולהבין, ומי יודע אם אין זה נגדם מאכילת העופות המטמטמים לב האוכלם....

ויעויין במאור ושמש סוף פרשת שמיני אשר מי שאינו נזהר במאכלות אסורות גם ממה שאינו אלא חומרא והידור אינו יכול להשיג כלל ההשגות הקדושות העליונות על נכון גם אם הוא מתנהג בחסידות ופרישות עד אין שיעור ושוקד על פתחי תורה יומם ולילה... והרי בנידון דידן לא מיירי רק מהידור וחומרא בעלמא אלא ענין של עופות טמאים דאורייתא....

(חודש אלול תשע"ז)

הרב הגאון המפורסם ר' משה שאול קליין שליט"א

דומ"ץ בביד"צ דמרן הגר"ש וואזנער זצלה"ה

ורב שכונת אור החיים בני ברק

Rabbi moshe
shoul klein

Dayan in beth din of
hagaon harav wozner zatzal

And rabbi of "or
hachayim" area bnei brak

משה שאול קליין

דומ"ץ בביד"צ דמרן הגר"ש וואזנער

זצלה"ה ורב שכונת "אור החיים"

בני ברק

ב"ה יום מנחם אב תשע"ז לפ"ק

דעת מרן בעל "שבט הלוי" זצ"ל בענין מסורת התרנגולים הנקראים בראקל כדי להביא את דעת מו"ר פוסק הדור זצ"ל הריני להביא את העובדות דלקמן,

א. רבינו זצ"ל נתעורר לפני עשרים שנה על נושא כשרות מסורת התרנגולים בזמנינו הנקראים עוף פטם אשר יש כמה מפעלין של גויים שהם המתעסקים

בזה, וכדי להשביח מקחם מערבים מימים שונים בעופות אלו, וכפי הידיעה אז היה רק חשש שעירבו את זרע הזכרים של מינים אחרים בנקבות כשרים, וכינס כמה רבנים גדולים וביניהם הגר"נ קרליץ שליט"א לדון בשאלה זו כדרכו לעשות כן בכל שאלה הנוגע לכלל ישראל, **ונמנו וגמרו שיש בזה שאלה חמורה וצריך לעשות פעולות כדי לשנות פני הדברים שיוכלו כלל ישראל לאכול עופות הכשרים שיש להם מסורת**, וכתב תשובה שנדפסה בחלק עשירי (סי' קי"ג) וכתב שם כמה צדדים להתיר בדיעבד, אבל לא נחה דעתו שיהיה דבר שיש שאלות חמורות עולות על שולחן בני ישראל הכשרים.

ב. ושוב כינס רבינו כמה ת"ח אנשי אמת ומביני מדע וגם ביכלתם להוציא הוצאות ע"ז, ושלחם לילך למקומות בחו"ל אשר גדלים התרנגולין באופן טבעי ללא הכלאות, והלכו בשליחות רבינו זצ"ל ובברכתו ממקום למקום וביררו בירור אחר בירור עד הגיעו לתרנגולים הנקרים "בראקל" שגדלו באופן טבעי ללא כל תערובת מינים אחרים, ובאו לרבינו זצ"ל וסיפרו את כל הבירורים שעשו, וסמך ידו עליהם וביקשם להביא את העופות הנ"ל לארץ ישראל ולהתחיל בגידולם, והצליחו להביא כמה עופות כדי שרבינו זצ"ל יראה בעיניו את העופות, ואמר בשמחה שזה תואר העופות שהיו קודם המלחמה שגדלו בהחצירות, [וידוע דלרבינו זצ"ל היה טביעת עין חדה כשראה אדם לפני ששים שנה זכר תוארו בדיוק והכירו כשראהו שנית].

ג. אחר שזכו לברר את מסורת התרנגולים הנקראים "בראקל" שהם אלו שאכלו אבות אבותינו מדורות עולם כפי שהעיד רבינו זצ"ל ניסו העוסקים בדבר להביא לארץ ישראל ולהתחיל בגידולם ונתקלו בקשיים רבים מצד השלטונות, ולא עלה בידם עד הנה, אמנם לאחרונה נתגברו ע"ז והתחילו לגדל בארץ ישראל מעופות אלו, וכמובן שעופות אלו יקרים מאד כי צריך להשקיע בגידולם וגם גדלים באופן טבעי כמה חדשים ולא כהעופות הרגילים שמגדלים אותם רק כחמשה שבועות.

ד. והנה העופות שרגילים היום הנקראים עוף פטם שונים קצת בצורתם מצורת התרנגולים שהיו רגילים בהם לפני כשמונים שנה, וזה בא ע"י החכלאות השונים שנעשו בזה, עד שחושבים על העופות שיש בהם מסורת כעופות משונים מהעופות הרגילים, והאמת שהעופות הנקראים "בראקל" הם העופות שהיו רגילים בהם מדורות עולם.

ה. כמו כן פשיטא לרבינו זצ"ל דמה שאכלו בשנים האחרונות ללא שום ידיעה על מקור העופות לא הוי בגדר מסורת, רק מה שרואים שגדלים באופן טבעי כמקדמת דנא, ולא מה שמגדלים באופן מלאכותי, ללא שום ידיעה על מקור העופות.

ו. ולאחרונה נתברר שיש חששות על תערובות של נקיבות ממינים אחרים בעוף פטם, ונמצא שחלק מהלימוד זכות שמבואר בתשובת שכתב רבינו זצ"ל אינו קיים.

ויה"ר שנזכה להחזיר עטרה ליושנה שיוכלו כל בית ישראל לאכול רק מבשר שאין בהן חששות כלל ונזכה להגאל בגאולת עולם בב"א

וע"ז באתי עה"ח משה שאול קליין

הגה"צ רבי ישראל יצחק קאלמאנוויץ שליט"א

הרב ישראל יצחק
קאלמאנוויץ
מח"ס 'אהלי ישועה'
בני ברק

בס"ד

החיים השלו' והברכה לכבוד ידידי ר' ור' נרם יאיר ויזרח

אחדשה"ט

אודות מה ששאלתם טהרת העופות המצוים, והביצים המצויים, הנה ידוע לכם שאינו פוסק הלכות, אמנם זה דבר ידוע שמערבים עופות בלי מסורת, והגר"ש וואזנער זצ"ל שהוחזק להוראה בעירנו ע"י החזו"א זצ"ל כתב שלהי שנת ה'תשנ"ח בשו"ת שבט הלוי חלק י' סימן קי"ג, 'שנתברר למעלה מכל ספק שמינים שמרכיבים לפעמים הזכר הוא ממין תרנגול עוף אין לנו מסורה עליו'.

וכתב שם עוד 'ואם כן דבר חמור לפנינו שמתערבים מינים שאינם בדוקים בטהרתן' וכו', והביא צד היתר באותם שיש סימנים רק חסר במסורה, מצד זה וזה גורם ואין חוששין לזרע האב, עוד כתב אבל בנדון שלפנינו דהוא משגה חמור וגם הוא דבר תמידי, ואין להעמיד הנהגת הכלל על בדיעבד ובפרט לענין קדושת האכילה'.

עוד כתב שם 'שנתרבה מיום ליום שמרכיבים המינים בלי להיודע מה מרכיבים והדברים יבואו ח"ו למכשולות גדולות באיסור המאכלות, ועל כן עלינו להתעורר ולעמוד בהשגחה חמורה שלא להביא לשחיטת עופות רק ממקור שהוא בדוק' וכו'.

והנה זה נכתב לפני שנים רבות שעדיין לא נודע בידיעה ברורה ממש על זה ועוד שאמנם אף שבאותן השנים היו השערות וחששות שיש תערובת גם בנקבה, אך לא היה ידיעה ברורה בזה [עי' שו"ת אבן ישראל להגרי"י פישער זצ"ל]

אבל רק בשנים האחרונות על ידי ששלחו רבני ועד השחיטה של העדה"ח לברר הענין על בריו, נודע בבירור על ידי מנהלי המפעלים אשר מרכיבים עופות שאין להם מסורת, ועוד שגם את הנקבה מרכיבים בעופות שאין להם מסורת.

ועל כן אין שום צד להתיר מצד ריעותא דלא חזינא, כי עכשיו לכולנו הוא בגדר של ריעותא דחזינא, וכל מה שהתירו רבנים לפני ברור זה אינו נוגע לזמנינו שיש ידיעה ודאית ולא רק אומדנא, וגם שוב ליכא צד ההיתר שהביא בשבט הלוי שם מצד אין חוששין לזרע האב.

ומאידך, לא נשמע שום טענה תורני שיכול להיכנס לבית המדרש שעל ידי זה יש איזה צד להתיר לכתחילה כנגד פסקו של בעל שבט הלוי. ומה ששאלתם בעניין הביצים, הנה ידוע שאינו שייך לשאלה זו, כי זה עופות אחרים.

ותזכו לכתובה וחתימה טובה לחיים טובים ארוכים ולשלום אתם וכל ב"ב ה' אלול ה'תשע"ז

ישראל יצחק קאלמאנאוויטץ

הנני בזה להצטרף לבקשת הגרש"י הירש שליט"א לחזק בכתב את העושים עבור גידול ומכירת עופות טהורים על פי מסורת, להציל את בני ישראל הקדושים, שלא יכשלו באכילת עופות שאין להם מסורת ושאינן ידועים אם יש להם סימני טהרה כלל, וכבר העיד הגרמ"ש קליין שליט"א בשם רבו הגאון הגדול ר"ש וואזנער זצ"ל שהוא עסק בזה, והביאו עופות המכונים בשם בראקל כדי לגדלם שיאכלו רק מהם, ובזמנו לא עלתה בידם מצד שהתערבו בזה אנשי המדינה, והנה דבר זה נצרך להרבה עמל ויגיעה והשקעות דמים תרתי משמע, וכבר איזה שנים שעוסקים בגידול העופות מכונים בשם בראקל במסירות, וכעת עומדים כבר בס"ד לקראת את הגמר בהצלחה רבה. ומי יודע הרבה מהבלבול והרפיון בעקרי האמונה והדיעות כדת תורה לא נגרם על ידי אכילת עופות בלי מסורה רחמנא ליצלן וככל דבר שבקדושה בזמנים אלו יש מיימינים ומשמאילים בכל מיני טענות סרק להחליש ולבטל את הענין הנחוץ הזה על כן הדבר הצריך חיזוק.

כל זה כתבתי ער"ח מנ"א תשע"ז

ישראל יצחק קאלמאנאוויץ

מֶרֶן הַגָּאון הָאֲדִיר ר' דוד מיכאל שמידל שליט"א

ראש הכולל טברי' קוממיות ת"ו

ומגדולי תלמידי מֶרֶן הַחֲזוֹן זי"ע

בס"ד י' חשוון תשע"ח.

רבותינו גדולי ההוראה הצטערו על אכילת העופות המגיעים ממקום שעושים בהם הכלאות כדי התאים את העוף ותכונותיו לרצונותיהם ולצרכיהם, ואין יודע מה עושים, מצוה לשמוע דברי חכמים, ומצוה לחזק ידיהם של המתאמצים לשם שמים להמציא עופות טבעיים כבריאתם, בלא פקפוק של תערובות עופות שאין לאכלם, והשי"ת ברחמיו יצילנו ממכשול.

דוד מיכאל שמידל

בס"ד

אור לעש"ק מטו"מ תשע"ז

אני מצטרף לבקשתו של הגאון מוה"ר חיים רבינוביץ שליט"א.

ואע"פ שאינני ראוי לתקמו עצמי לענין עמוק זה מכל מקום יודע אני מקרוב את המתעסקים בענין למצוא עופות שנשארו כמקדמת דנא בלא תערובת שיש בה פקפוק, והם עוסקים בזה לשם שמים בנאמנות ובהכנה ובמסירות גדולה ואני מלווה מעשיהם זה שנים רבות, וידוע שגדולי ישראל נצטערו בדבר וזרזו להמציא תרגולים הנקיים מכל תערובות שאין עליהם מסורת.

והקב"ה ירכה שלום כ"ק רבינו שליט"א לאויוש"ט ויזכה לראות בבא לציון גואל

דוד מיכאל בן מרים שמידל

הרב הגאון המפורסם רבי משה זאב זארגער שליט"א

מח"ס שו"ת וישב משה

דומ"ץ סאטמאר ירושלים – ומגדולי הפוסקים בארה"ק

ואחר ההפצרות הרבות להשיב על זה, הנה מעודי לא נתערבתי בענין שנחלקו בה רבני זמננו שאין לזה סוף, מה שאחד אומר שהיה כך, יאמר השני שהיה להפך, הן בהלכה והן במציאות, ואיני יודע לשון האומות, ובפרט כעת אין לי כח להתוכח בדבר שלא יביא תועלת (עי' האלף לך שלמה יו"ד רנ"ד שבילדותי ובשנים האמצעיות היתי אוהב להיות נצב לרוב ולהנמק על בר אמת וכו' כי היה לי כח), ואולי כשם שמצוה לומר דבר הנשמע וכו', שהרי העופות הנהוגות טובים יותר לאכילה מכל העופות האחרים, וכן לפי הבנתי הנגיעות והנסיונות גם לרבנים גדולי תורה בעלי ההכשרים גדול מאוד (ועי' חו"מ סי' ל"ז סכ"א), וזה סותם את

הדרך להתקבץ להחלים מה הדין באמת, רק היות שכפימ"ש בקונטרסו כבר הוקמו כמה חנויות בהכשר רב גדול מפורסם, הגם שלפי הבנתי, לא ינוחו ולא ישקטו לטמא כל מין עוף שיביאו, שלא יפריע להעוף המסחרי והוא הפסד מרובה, בכל זה שהיות ששמעתי שיש מדקדקים שומעים בקולי אני מוכרח להעיד מל"ת דלא יגיד, מה שאני יודע, ואין עד נעשה דיין:

א. מה שכתבו בכמה קונטרסים שאין להלעז על מסורת של שבעים או בנוסח אחר חמישים שנה שאכלוהו, הנה לפי מיטב ידיעתי שעסקתי עשרות בשנים בעופות חיים ושחוטים אינו נכון, וכמדומני שגם אין עשרים שנה לצורת העופות האלו שצורתם משתנים כל הזמן, אולי מפני קטנותם, אבל גם הגדולים יותר בתמונתם הם משונים ממה שראינו אז (ואיני נעשה דיין אם השינויים האלו שוללים המסורה, אבל לומר שהם ממש אותו דבר הוא כמחיש השמש בצהרים, ומ"ש רב גדול אחד ששייך בזה היתר תרנגולי הודו לפנים, במחכ"ת, ראש ההיתרים הוא שנתגדלו עשרות ומאות בשנים אצל היהודים משלנו, ודנו שאם היה דורס היה ידוע, ומה ענין זה לעופות שכמעט לא נשמע שיתגדלו אצלנו, ומ"ש רב מכשרי גדול מפורסם מבדיקותיו בשנת תשס"ז ללמוד ממנו לשנת תשע"ז הוא הובא במח"כ). ולפנים חשבו שהוא מויטאמינים או תנאי גידול אחרים להעופות, ומזה נובע השינוי כל הזמן, אבל אחר שהודע לכל, מכל הנכרים המומחים העוסקים בזה במסיח לפי תומו שמערבים בהם כל הזמן, ואצל רוב העולם המעורבים בין בריות השוק, לכאורה הוא הובא לדבר נגד דבר הידוע וגלוי לכל העוסקים בעופות זה שנים רבות בכתב ובע"פ, (ועי' תוס' יבמות פ"ח א' שבידוע לכל לא שייך עדות, ופראפסאר אחר שהביאוהו הסוחרים והמכשרים שיעד, חוץ ממה שאינו מסיח לפי תומו כלל כמובן, הרי פשוט לכל בר דעת שהמעידים נגד זה, כיון שאם הפאבריק יקרא אותם למשפט שהפסידו מזה, יסתכנו בסכומים עצומים, אבל המעיד שאין תערובת למה לא ישקר בעד כסף גדול, ובזמן הזה לא ירע אומנתו כלל, ועי' האלף לך שלמה, סי' ע"ב שנשאל אף לפסקי בעלי בתים ויעידו בין ממש בעדות הדאקטורים שבעד מתנה מועטת נשיג מהם כל מה שבעולם ואין סומך עליהם רק שכמותם), רק אולי הם מעורבים על ידי גענס שמצד הלכה קל יותר, וכל זה צריך בירור.

ב. שנראה ברור שאין לצרף בזמן זה כלל סימני חז"ל, אחר שהונהג מכל הפוסקים לסמוך רק על המסורה, דומה לחומרא דר' זירא בנדה שאין מצרפים לדעת אחרונים רובם ככולם שום ספק נדה וזיבה כידודע, ומה לנו לומר בקיאות שאינו בקיאות, ולמסור תורת כל א' בידו, וכל הדיון הוא רק עד היכן שוה להישנים, ועל זה צריכים לשבת רבנים בלי נגיעה להשוות העופות הישנים עם החדשים בפשיטות כתינוק דלא חכים וכו' לגבי הא, ובפרט יש לבדוק הביצים (שהראו לי שממין זה מצוי פראצענט גדול מביצים כדים ממש) וכן כתוב הבית מאיר שזה הסימן היותר גדול, והוא עושה להעופות שנודלו מהם טמאים לגמרי, וזה צריך לברר אם הוא כן, וכמה הם, ובאסיפת רבנים יראים בלתי משוחדים כמו שידוע מדורות הקודמים, יוכלו לברר זאת.

ג. דקיי"ל או"ח סי' תרי"ח שהולכים ברופאים הן אחר רוב חכמה והן אחר רוב הכמות, ואם כן צריך לברר על ידי מומחים רבים בשטח זה, להתודע אם רוב העופות המעורבים בו בא מהמוכרים לנו או ממדינות רחוקות, ובודאי אין לסמוך על שוחטים ששואלים בטעלפאון כד נים ולא נים אם שחטו עוף שכזה לפני מ' שנים, שאם לא היה מיתא דתמיהי, לא דכירי אינשי כבדמ' בכמה מקומות.

ד. גם על עופות האחרים שהובאו בארה"ק, הגם שאולי צריך עוד בירור אחר בירור, אבל לומר שהוא משונה, הוא תמוה מאוד, ממה הוא משונה מהעופות שבזמנינו שכמעט כולם יעידו שעופות שמגדלים בחודש אחד אינם כעופות מלפנים, ולפי רובם ככולם מהמתעסקים בזה הם מעורבים, והכי הם זוכרים עופות חיים מלפנים, ובזמן הכפרות התבוננו בצורתו במשך ... שנה, לעשות מסורה חדשה במחכ"ת.

וגם לפני העידו כעת אותם שראו שעוף זה דורס יותר מכל העופות שאנו מכירים, ואוכלים מהם חתיכות חיים, ואחרים מכחישים זאת שרק מנקרים זה בזה, והרואה התמונות בלי עין משוחדת אומר שנוטה הרבה יותר שאוכלים בשר חי, ובכל אופן ברור שצריך לבדוק זאת אם זה נכון, ואם זה נכון, הרי המדובר ממליוני כזית איסור שלוקה על כל כזית בהתראה בנתיים ומטמא הגוף והנפש רחמנא ליצלן.

וישמעו רחוקים מכל מין נגיעה, ויבואו ויחקרו מהו האמת והוא מצות עשה מן התורה והבדלתם בין הטמא ובין הטהור בין חיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תיאכל פירש"י שהיא יודע ומכיר ובקי בהן - ומה נעשה עד אז, בפשטות הוא ריעותא, ומה שכתבני לעשות אין הדבר בידינו, ואיני יודע מה להגיד, אבל לומר שהוא כשר בלא שום פקפוק הוא תמיה מאוד בעיני במחכתה"ג

ושפת אמת תכון לעד.

משה זאב זארגער

הרב הגאון המפורסם רבי שלמה יהודה הירש שליט"א

מו"צ בעדה החרדית ורב וועד השחיטה

וראש כולל יטב לב ד'סאטמאר

פעיה"ק ירושלים תוכב"א

לכבוד הגאון הגדול משירי כנה"ג ר' ... שליט"א אחדש"ת כיאה וכיאות להדר"ג.

הנה באתי על הענין החשוב שנוגע לכשרות העופות אשר מסתמא כבר שמע כתה"ר מהענין ואחזור ואשנה פרק זה ולשמוע גם דעת כת"ר.

הנה באשר זה לפני הרבה שנים כבר עורר הגה"צ בעל שבט הלוי על ענין כשרות העופות שיש חששות ואינו ידוע האם הזכר של כל העופות הרגילים יש לו מסורת טהרה. ועכשיו לצערינו נתברר שהשאלה והחשש הוא גם על הנקיבה ומורינו הגאב"ד שליט"א עומד במאד שמחויבים לתקן הענין כמבואר במכתבו.

והענין הוא כך שפאבריקין של העופות משתמשים בכל מיני עופות לשבח מקחם שהעופות יגדלו מהר ובזול וכאשר הם מערבים הרבה עופות אי אפשר בשום אופן לדעת האם סוף סוף הנקבה היא עם מסורת טהרה כנדרש עפ"י שו"ע יור"ד פ"ב ובאשר לכך שלחנו שליחים נאמנים להביא עופות שגדלים בחצירות כמקדמת דנא וגם הגויים שמגדלים אותם משמרים אותם לעצמם מחמת שרוצים לשמר הצורה היפה של העופות ומלבד השלוחים שבקייאם מאד בצור העופות

שבמסורת כמו שהיו אוכלים בכל תפוצות ישראל עד שבאו העופות המעורבים של הפאבריקין דרשנו וחקרנו עוד שיהא ברור שזהו צורת התרגול שנהגו לאכלו בכל תפוצות ישראל וכן העיד גם הגה"צ בעל שבט הלוי זצ"ל, ועל פי זה התחלנו לגדל עופות אלו להחזיר מסורת טהרה למקומו כנפסק בשו"ע שאין סומכין על סימנים בלבד וצריך מסורת דוקא.

והנני פונה למעכ"ת לשמוע דעת תורה בענין זה **כי כידוע בכל ענין קדוש מתעוררים מפריעים ובפרט בענין המאכלות אסורות שתלוי בו קדושת ישראל.**

והנני מוקירו ומכבדו ואקוה להתכבד בתשובתו במהרה כי נחוץ הדבר

שלמה יהודה הירש

...לפני כעשרים שנה עורר מרן בעל שבט הלוי זצ"ל שיש חשש שמעריבים הזכר בעופות בלי מסורת...**ובשנים האחרונות שמעו שיש חשש שגם הנקבה מורכב ומרן הגאב"ד שליט"א ציוה לברר הענין וועד השחיטה שלחו רבנים לברר מהפועלים ונתברר שגם מרכיבים את הנקבה מעופות הרבה בעולם ואי אפשר לידע איזה מינים מעורבים, ולכן ציוה הגאב"ד שליט"א להביא העופות מאירופה כפקודת מרן בעל שבט הלוי זצ"ל לתקן הענין במשך הזמן וגם בעל שבט הלוי העיד על מסורתם שזוכר ששחטו אותם באירופה לפני המלחמה.. ויש שרצו לערער שהעופות מאירופה הוא חולק את רגליו וכו' אולם בוועד השחיטה בדקוהו ואינו כן... ועכ"פ שאלה כעין זה כבר דנו אצל הקובריצער הינר באופן שנתערב הזכר ועי' בבית שלמה... רק דלמעשה לא סמך שם להלכה רק בכמה צירופין ורק אם יצטרף אליו מרן הדברי חיים מצאנז זי"ע והדברי חיים אסר אפי' רק באופן זה ולא הסכים ... **ובפרט כאן שהחשש הוא על הנקבה...** וגם יש עוררים שכלל צורת העוף הפטם נשתנה צורתו כל הזמן, וממילא בלא"ה אין על זה מסורת שהי' מקודם ויש הטוענים שזה משתנה מחמת הגידול או שאינו משונה.. ועכ"פ **פקד רבינו הגאב"ד שליט"א על ועד השחיטה שמחוייבים בהקדם לתקן הענין להביא העופות הנקיים מכל חשש תערובות לזכות את כלל ישראל.****

(מתו"ד אלול ע"ח בכולל סאטמאר ירושלים).

הרב הגאון המפורסם רבי שלום פאללאק שליט"א

חבר הביד"צ דק"ק שיכון סקווירא יצ"ו

... על השאלה שנתעורר על העופות המצויים עכשיו המורכבים בכמה מינים, ויכול להיות שהאב או האם הם מהעוף הנקרא קורניש, שהיא עוף שאין עליה מסורה.

...והנה אין בידי לא לחם ולא שמלה, ולא באתי בכאן לפסוק הלכה, וזה ניתן לגדולי ישראל, אלא באתי לחזק המחבר..

והרבנים יעיינו בזה ויקבלו את האמת ממי שאומרו, ועל ידי זה יוכלו לפסוק את המעשה אשר יעשון.

וגם מי שמהדר עכשיו כבר לאכול רק עוף הנקרא אינדיק תע"ב, או לאכול עוף הנקרא ראק שבזה אין כל כך שאלות כמו על העופות המצויים תע"ב.

וכן שמעתי מכ"ק אדמו"ר מפוריסוב שליט"א שראוי לכל אברך יר"ש המתנהג בדרך החסידות לאכול רק אינדיק, או עוף שיש לו מסורה הידועה, וגם אין מרכיבים אותו.

וישראל קדושים המהדרין ומחמירים, במצות עשה של אתרוג מצה ותפילין וכו' לעשות על צד היותר טוב, ובודאי יחמירו גם על קדושת האכילה, לעשות על צד היותר טוב.

וכבר התמרמר ע"ז פוסק הדור הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל בחלק י' סי' קי"ג וכתב שם שהעופות טעון תיקון גדול. ובזכות זה נזכה בקרוב לביאת גוא"צ בב"א

וע"ז בעה"ח כ"ט טבת שנת תשע"ח לפ"ק

שלו' פאללאק

הגה"צ רבי אפרים צבי שמילאוויטש שליט"א

אבדק"ק קרעמניץ

ב"ה אל כבוד הרב הגאון בתורה וביראה העומד לנס עמו מורה צדק לעדתו ... שליט"א

לגודל התמי' על מה סומכים הרבנים מופלגים בתורה ויראה וצדקות להתיר בפשיטות, ועד הנה לא ראיתי דבר ישר להתיר ובפרט בקביעות עד סוף כל הדורות לכל הכלל ישראל מאכל אשר הגוי עוסק בה להשביח בהרכבות מינים ממינים שונים, וכל ההיתרים מיוסדים על פיהם אשר דבר שוא, וביררתי כי אינם מניחים ליכנס בסוד מסחרם רבני ישראל להשגיח על פרטי מעשיהם.

והנה האברך החשוב והמפואר ... נ"י אמר לי שדיבר עם כבוד מעלתו דברים בשמי, וכבוד מעלתו הכחישם כאילו דברי מיוסד על שקר, על כן אמרתי להשיב בקוצר מלים בתכלית הקיצור, הא' משום והייתם נקיים, והב' אולי אמצא יסוד על מה סומכים המתירין, והנה כבוד מעלתו אמר כי כל העוסקים בכשרות יודעים כי אינם מרכיבים אלא עופות כשרים, והנה דברתי עם מי שעוסק הרבה מאוד בכל עניני כשרות, והוא בעצמו ה' אצל הקאמפאני "ראס" וראה בעיניו האם של אלו העופות הבאים למאכל בני ישראל, וראה הזנב יורד למטה היפך ממה שכתב הרוקח בפ' הסידור על הברכה הנותן לשכוי בינה דלכן התרגגולים נואפים כי הזנב שלהם עולה למעלה ומעורר וכו'. ואין לך שינוי גדולה מזו, וגם הצואר היה גבוה ביותר מהתרגגולים במסורת ואף כי רוב התרגגולים אצלינו הם מקאפ מכל מקום חמשה עשר אחוזים הם מראס ועד כאן מהנ"ל.

ולפי דברי הרוקח יתכן שאינו תרגגול כלל, והרה"ג ר' יעקב יודא פאללאק זצ"ל אבדק"ק דובענקא עוסק טובא בכשרות הבשר, וכאשר שמע את דברי בערב סוכות, אמר לי יפה דברת, וגם כמה רבנים מהמתירין משתדלין בכל עוז לתקן כי יודעים שמערבין עופות בלי מסורת ואולי יותר מזה אלא שיש להם צדדי היתר לפי ההכרח.

אבל בעיקר הדבר אני תמה, שאמר לי הנ"ל שעסק אם קא"ב ועם רא"ס לעשות

תיקונים ואינם מניחים שום רב להשגיח בסוד מסחרם, ואם כן הכל מיוסד על פיהם אשר דבר שוא, ומבואר באחרונים דאין חוששין על הרכבות עופות טמאים דלא שכיח שיזדווגו טהורים עם טמאים (חסד לאברהם האבני נזר ועוד.) (והאבני נזר הוסיף דהרי לר' אלעזר שכן הוא סימן טהרה, ואף לרבנן דבעינן שכן ונדמה מכל מקום מודו דלא שכיח). אבל כתב האבני נזר כי זהו רק מאליהן, אבל במעשה רביעה ודאי לא שייך לומר דלא שכיח, וכן מבואר בכמה אחרונים.

ומבואר בפרי מגדים דקיימא לן רוב עופות טמאים, ואף כי במקום אחר כתב הפרי מגדים דהאידינא נשתנה והדבר שקול, אכן בודאי אין כוונתו דהבריאה נשתנה אלא כן הוא במקומות הפוסקים ואם כן הקאמפאניס המיוסדים להרכיב להשביח כפי החקירה באינטערנעט וכיוצא וסדנא דארעא חד הוא אצלם בודאי שייך רוב עופות, אך אפילו הדבר שקול מכל מקום הוי ספיקא דאורייתא, ותו דאפילו למ"ד רוב עופות טהורים כתבו כמה אחרונים דהוי קבוע וכמחצה על מחצה.

ועוד הנה אפילו בקא"ב הנה זה ברור אפילו לפי דבריהם יש להם ודאי גם שאר ליינ'ס מעופות שאינם כשרים להיודים ואם כן הדבר תמוה הלא מבואר בפירוש בבית שלמה (יו"ד ח"א סי' קע"ח) שהוכיח מגמ' ולשון התוס' דכל היכי דאיכא למיחש שהגוי יערב דבר איסור במשקה שלו בכדי להרויח אסור לקנות ממנו אף שאין אנו יודעין אם דרכן בכך, כן משמע בלשון השו"ע (יו"ד סי' קי"ד ס"ד) שהוא דין התוס' הנ"ל, והא שמבואר בש"ס דבמקום שאין דרכן בכך מותר היינו בידעין שאין דרכן בכך משום הפסד, וכל זה מבואר במסכת עבודה זרה ריש דף ל"ב ובתוס' שם ובגמרא דף ל"ד דאם ראוהו מושך מן החביות ליכא למיחש הא קאמר שם טעמא דבודאי אינו מערב דמסרי סרי, וכן הויא בשו"ע (סי' קי"ד ס"ד), ומסיק הבית שלמה דבנידן דידן מאן לימא לן דאם יערב שומן חזיר שמקלקל, ומיושב דברי הרמ"א דמתיר מטעם אומן לא מרע אומנותו, וכן פסק להלכה דאף בדרבנן לא סמכינן אלא אתגר דלא מרע אומנותו יעוי"ש.

נוסף לזה בכל החששות אם עירב הגוי בשמן וכיוצא דבר האסור איכא חזקת הגוף להתיר וחזקת הגוף אלימא טובא זולת באיתרע חזקתה שנפל בה איסור, ועל זה סמכו כמה אחרונים ביצא קול שמערבין שומן חזיר, וכן כתוב להידא

בשערי דעה (סי' מ"ו) דרך באופן זה מתיר יעוי"ש, אבל אם הגוי יאפה קרעמי"ש קעי"ק וכיוצא מאכל המעורב ביסודו וליכא חזקת הגוף להיתר, ודאי לא יעלה על שום מוח בקדקוד להאמין ולסמוך על רעסעפי שאומר הגוי.

ואם כן מאחר אשר הוויית העופות מתחילתו ודאי מעורב בהרכבות שונות אשר בסוד מסחרו של הגוי, וליכא למיקם עלה דמלתא, ואין שייך כלל וכלל לא מרע אומנתו, אם יערב דבר טמא להשביח מקחו, ולא שייך שנדע אנחנו טבע כל מין בתערובת מה מפסיד ומה משביח, וגם אצל החוקרים ידוע שנתחדש אצלם ידיעות יום יום בכל ענין, ושמעתי כי בכל שנה נתחדש כלב חדש מהרכבות ובפרט כי בודאי יש אצלם ליינ'ס מעופות שאינם כשרים ליהודים השייך להיות צורך לערב לפעמים מפני מחלות, גם מי יודע מה יולד יום כנ"ל.

ובתוך א' מהשיחים עם הקאמפאני אמר הדאקטער בקא"ב נשמע זה ברעקארדער כי לפני י"ז שנים עירבו עוד מין שלא עירבו קודם, ואיה השכל הגוזר להתיר מאכל אשר עוסק בה להשביח ולהגן מפני מחלוקות. (א) לסמוך על פיהם אשר דבר שוא. (ב) וליכא למיקם עלה דמלתא. (ג) ולא שייך לא מרע אומנתו. (ד) ולא שייך חזקת הגוף להיתר מאחר דהספק נולד טרם הווייתו דוודאי אין הווייתו בסדר זיווג טבעי אלא במעשה רביעה בהרכבות, ולא עוד אלא הזרעה מלאכתות כפי הצורך לא כפי טבע זיווגי העופות אלא כפי שכל הגוי ופשוט שיש אצלו עופות שאינם כשרים ליהודים ולא עוד אלא שהעידו (הקאמפאני) בפי שאירע עובדות לערב דבר זר מפני מחלות (ויש רעקארדער) וכבר כתבתי לעיל והעיד העסקן הנ"ל שהאם משונה לגמרי ואיה השכל הגוזר להתיר בפשיטות עד סוף כל הדורות דאי אפשר בשום אופן ליכנס בסוד מסחרם.

וגם מה שאמר דהקארינש יש לה מסורת שגבו עדות וגם כי יש להם כרבולת, הנה שני אלה הדברים מופרכים זה מזה, והנה לכל לראש יש להתבונן במהותה של מסורה מהו, והנה מסורה של בקי מבואר במהרי"ל הביאו הפרי מגדים דליכא האידנא אלא מנהג פשוט במדינה או עיר, ולשון הרמב"ם (מאכלות אסורות פ"א ה' ט"ו) והוא שיהי' דבר פשוט באותו מוקם שזה עוף טהור עכ"ל, וכן היא לשון המחבר (סי' פ"ב ס"ב) ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור וכו' אלא אם כן יש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור עכ"ל.

ובשו"ת גורן דוד מבאר בטוב טעם ודעת ואעתיק לשונו כי הוא יסוד בשכל הישר איך נקבע מסורת וז"ל, ולכן לכאורה אין ראי' ממה שאנו רואין מקצת אנשים אוכלים עוף אחד שראו אבותיהם אוכלים דילמא אבותיהם טעו, ולכך כתב הרמב"ם והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור כיון דהמנהג פשוט בכל המקום פשיטא שאם היה עוף חדש בא להם שואלין וחקרין עליו, וגם אם קצתן ירצו יסמוך על חכמתן לחוד ולהתירן יהי' מי שיעורר לבבם על כך, ומן הסתם יהיו נמצאים בעיר אנשים שיודעים דעוף צריך מסורת, ועל כן כיון שהמנהג פשוט שוב יש לסמוך, וממילא פשוט דהך מקום שנלמד ממנה המסורה צריך להיות מקום גדול שנוכל לסמוך שבודאי תוך קיבוץ גדול נמצאו יראי ד' תלמידי חכמים שיודעים איסורן והיתרן של דברים, ואם המנהג פשוט שם יש לסמוך שלא בא מכח הוראת חכם שסמך על חכמתו ובדיקתו להורות היתר בדבר חדש דאם כן לא יהי' מנהג פשוט, וכל זה דוקא אם לא נמצא גם כן מקומות שפורשים מהם אז רשאי לסמוך על אלו, והנה לפי זה אלו אנשים שרוצים להעיד מסורה גם כן צריכים להיות יראים ויודעים שהוא מנהג פשוט שאין חולקים עליו דאז סתמא דמילתא כך הי' להם בקבלה, והיינו דהוסיף מהרי"ל שמעיד על אנשי מדינה או עיר אחרת שהוא מנהג פשוט, ועיר דומיא דמדינה עיר גדולה שיש בה חכמים וסופרים ושיהי' מנהג פשוט דפעמים רבות יש בעיר מקצתם אוכלין ומקצתן מושכים ידם אלא שאין בידם לימגדר מילתא להורות איסורא לאחרני וכו' עכ"ל.

והנה אין בדבריו חידושי דינים אלא פירוש המלות הפשוט לכל שכל הישר בלשון הרמב"ם והמחבר, וביותר להמעין במהרי"ל שמצריך דבר ברור כאסהודתא דבית שאן חולין דף ז' יעו"ש מבגמרא כמה פירכות על העדות עד כדי כך שחששו דילמא ר' מאיר שכח, ומסיק חזי מאן גברא רבא דמסהיד, ומזה בונה בצמח צדק הקדמון (ס' ס"ה) שאין סומכין רק על תלמיד חכם שמעיד בשם תלמיד חכם, ומבואר בפ' במהרי"ל דהעדות על מסורת בענין בר סמכא שיהי' שמועותיו מכוונים ובקי לדייק בכל שינוי כל דהו כאסהודתא דבן שאן יעו"ש.

ומעתה ניחזי אנן כמה פירכות טובא יש על מסורת הקאריניש ההיפך לגמרי מדבר הפשוט בעיר מלאה חכמים וסופרים בלי פקפוק כאסהודתא דבין שאן, א')

לכל לראש מאחר אשר גדולי הוראה שבדור הגאון ר' ישראל יעקב פישער זצ"ל והגאון ר' שמואל וואזנער זצ"ל מאחר אשר גדולי הוראה שבדור זצ"ל ועוד רבנים ותלמידי חכמים מובהקים פשיטא להו שאין לה מסורת וטרחו ועמלו לתקנו, וכהיום סדנא דארעא חד ובכל רגע יכולין להוודע מסוף העולם ועד קצהו, אין לך פקפוק גדול מזה על המסורת, והרי נהפוך הוא דהמעידים שאין להם מסורת היו גברא רבה, והמעידים בפני הבית דין על המסורת אינם גברא רבא ורבו הפקפוקים בעדותן.

ב) הקארניש אשר הוא לפני הבית דין היה לה כרבולת, ולפי דבריהם כדמיון כל התרנגולם רק קטן ביותר, והזנב היה כשאר התרנגולים, ויש עדים נאמנים מעידים מה שראו ומה שגידלו קארניש ואין לה כרבולת כדמיון הכרבולת של התרנגולת רק חתיכה משונה וגם בכתבי הגוים נקרא הכרבולת בשם אחר והזנב למטה, ואין לך שינוי גדולה מזהו וכנ"ל דלפי פי' הרוקח מסתבר שאינה תרנגולת כלל וגם בנין הגוף משונה מאוד, וכיצד יתקיימו שניהם, ובעל כרחן שהם בני תערובת, וכן מעידים בשם כתבי הגוים דבקארניש המקורי ממשתמשים בעיקר להכלאה ולא לאכילה, ואמר לי אניש מהימן בשם דר' דקארניש המקורי כמעט שאינו בנמצא, ואם הפארמער אמר שהוא ארגינעל, הנה אינו יודע זה אלא מן הקאמפאני, ומה שהוא ארגינעל אצלם אינו ארגינעל בדיני התורה, וידוע כי במאכלים יש כמה אחוזים שמותר על פי החוק לכתוב 'פיר'.

ואיך שיהיה נקבוע מסורת על נאמנות של גוי מופרש בפירכות עצומות ההיפך מן הקצה אל הקצה ממה שכתב המהרי"ל, חלילה לנו מזאת.

ג') מבואר בצמח צדק הקדמון (סי' כ"ט) דלא סגי סתם מה שאכלו עד שנדע שהיה בהוראות גדוליהם, ולשון הצמח צדק גדולי המורים ולא סגי לי' בסתם מורה באוסר והיתר להיות ראוי לקבוע מסורת ובפרט כי לא כדורות הראשונים דורות האחרונים דמלפנים בישראל וגם פה בתחילת בביאת היהדות החרידית הי' כל אחד קונה עוף והולך לשוחט, אבל בזמנינו כל העיר אין רואין עוף חי מערב יום הכיפורים ועד יום הכיפורים והעופות באים להשלאכ"ט הויז, וזולת השוחטים והפועלים שם והרב המכשיר אין יודעין מה הם אוכלים, ולא כל רב המכשיר אפי' היימישע ראוי לקבוע מסורה, ובודאי יש רבנים מכשירין שאינם בקיאים בפרטי

דיני המסורת ויהיה בקי לדייק בכל שינוי כמו שכתב המהרי"ל, ולא נמסר ענין ההשגחות בזמנינו לגדולי התורה. ובודאי בעינן עדות מפורשת מגדולי המורים שהוא טהור במסורה.

והנה לא נשמע שום עדות מפורשת מגדולי הוראה שיירי כנסת הגדולה אשר על פיהם שחטו הקארניש, וכל שכן עדות שיהי' בכחו להכחיש עדות מפורשת של גדולי הוראה אשר העידו שאין לה מסורת, אכן העיקר מסתבר דלא פיליגי דמה ששחטו הי' בני התערובת ולא הי' ניכר שינוי להצריך מסורת חדשה, ומה שמעידין גדולי הוראה שאין לה מסורת זהו קארניש המקורי שמשונה מאוד, ואל נחשדו גדולי הוראה לכתוב ולהדפיס בלי אחריות אילו הי' שחיטת הקארניש פשוט ונפוץ כל כך. ואיך שיהי' הלא מסורת בעינן עדות מבוררת ומפורשת בלי פקפוק מגדולי הוראה שבעיר ואין כאן.

ויש מחלוקת באחרונים אי מהני תרי לגבי תרי במסורת, הדברי חיים מתיר והגר' שלמה קלוגער והבית יצחק אוסרים, אבל לכולי עלמא בעינן שיהיו שקולים, ובנדין דידן לא מהות העדיות שקולים. האיסור מבואר ומפורש בכתב, וצד ההיתר רק הבוטשער שהי' בהשגחת רב, ולא מהות הגדלות שקולים, ובפרט שיש לתרץ דליכא הכחשה, ואיה השכל לקבוע דין מסורת על עדות מפוקפקת כזאת.

ד) ובעיקר הגביית עדות בבית דין זה יש לפקפק, הנה מצינו באחרונים דבעינן גבית עדות גמורה עד שיש מפקפקים אי מהני בכתב משום מפיהם ולא מפי כתבם, והנה בית דין זה אף להפלגתם בתורה ויראה מכל מקום המכשירים הם נוגעים בדבר למאוד מלבד הנגיעה של ממון גדולה מזה היא השוחד דמצוה שהם בין המצרים ממש, דאם יסירו השגחה נמצא אוסרים בפירוש, וזו לא דבר קל ואין לך חכם שבא אחר מעשה גדולה מזו, וקיימא לן דחכם שבא אחר מעשה אין שומעין לו ונפסק להלכה בס' רמ"ב, ומבואר בנודע ביהודה דאין חוששין למשקר אלא טועה בדדמי, והמהרלב"ח ובקונטרס הסמיכה ובתשובה פסק להדיא דנוגעים בדבר או חכם לאחר מעשה אין בכחו להכריע הרוב, וקיימא לן אין דנין בדייני אותה העיר בעבור שהם נוגעים, ומרן רבינו הק' זי"ע בנה על זה יסודות בספרו הקדוש, והיה המדובר בגאוני ארץ, והמהרלב"ח מיירי בשרי התורה וקדושי ארץ, ועל כן מה יפה כח בית דין זה לגבית עדות ולקבוע מסורת, ובפרט במקום

שהפקפוקים רבו למאוד, ומה יפה כח בית דין של נוגעים בדבר להכריע אפילו גדולי התורה ובפרט נגד גדולי הוראה שאינם נוגעים בדבר.

היוצא מכל האמור דלפי עדות המעידין על קארניש המקורי מסורת בודאי ליכא, ובנין הגוף משונה מכל התרגולים ויתכן שאינו תרגול כלל, ומה שהם קורין טשיקען לא מעלה ולא מוריד, אם כתב הים של שלמה דאין אנו בקיין בשמות העופות כל שכן אלו נוסף לזה הבאנו עד המעיד על האם אשר בראס וגם בקא"ב ליכא שום דין נאמנות להאמין דליכא עופות טמאים לכולי עלמא ואפילו לפי משה בן יוסף, וקיימא לן רוב עופות טמאים, ואיך שיהי' קבוע כמחצה על מחצה, ומאחר שעוסקים בהרכבות בתערובת מינים שונים והרי זה מאכל מרוקח בידי אדם גוים טמאים בסוד מסחרי, וידעתי בפי' שאין מניחים שום רב לבדוק ענינם, ולא עוד אלא מי יודע מה יולד יום יום, ואוהבי הטבע אוהבי חדשות הם, ובפרט שבודאי יש אצלם ליין'ס של עופות שאינם כשרים ליהודים ואיה השכל הסובל לקרוע הוראה בישראל כי העופות מותרים עד ביאת המשיח, והדבר הנוגע לצפור נפשה של היהדות.

והנה בצדדי ההיתר לא נכנסתי לדון כי הבנתי כי יסוד מעלתו בעיקר על המציאות לפי ידעתו, ומי יתן ואדע גם בדעתי.

ומה שאמר מבארעד ראק, הנה כבר כתבי מזה (נדפסה בקובץ גינת ורדים קובץ ל"ה) ובקוצר מלים אומר. הנה חכמינו ז"ל אמרו עוף טהור נאכל במסורת וכל שיש לנו מסורת על הצורה ומהות וטבע העוף שהוא טהור יש לה נאמנות כי עוף זה בצורתו ומהותו וטבעו אמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה שהוא טהור ואין לעכו"ם נאמנות להכחישו אם המסורת היא באופן הנ"ל שזהו פירוש המלות של מסורת כמו שביאר הרמב"ם ומהרי"ל ומחבר כנ"ל, ועל זה מעידין כל השוחטים ועוד עדים נאמנים על כל גדולי עירנו מיום שנוסד כשרות השחיטה על ידי מרן רבינו הק' זי"ע ובית דינו ושאכלוהו, יש שאכלוהו כל השנה ויש אשר לא השיגו ידם מחמת יוקרו בכל השנה, אבל לשומן בבפסח כולם אכלוהו.

ואחר שיש לה מסורת כדינו מנהג פשוט בלי פקפוק כל העיר וגדולי' שיירי כנסת הגדולה רבנים מובהקים ששמשו ברבנות לפני רבותיהם גדולי ארץ

וקדושי עליון ועל צבאם מרן רבינו הק' ז"ע, ואם רואים בכתבי עכו"ם כי יסוד עוף זה בצורתו ומהותו והווייתו מהרכבת עופות טמאים, הרי מכחישים המסורת, והיעלה על הדעת שיש לעכו"ם נאמנות להכחיש המסורת של חכמי ישראל, וכל שכן חכמים ז"ל האמינו המסורת.

ובפרט כי העכו"ם בעצמם מכחישים זה את זה ואחר כך בא הארגענעזאציע והחליטו מסברותיהם ודמיונותיהם, ואמרו ז"ל (גדה ל') אני מביא ראיה מן התורה ואתה מביא רא' מן השוטים, וכתב החתם סופר בכמה מקומות דאין לרופאים נאמנות אלא מטעם ספק פיקוח נפש ובודאי בלי ספק אין לה שום תוקף כל דהו להכחיש המסורת.

אכן מהו המסורת כי עוף בצורה ומהות וטבע כזה אמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה שהוא טהור, ואם באו עכו"ם לומר כי צורה ומהות וטבע כזה יסוד הווייתן מעופות טמאים, הוי הכחשת המסורת, אבל לומר שיש מסורה שלא ירכיבו העופות להבא זה תמוה ועל כן באופן כזה שהנידון על עוף זה אשר לפנינו אם הורכב מעופות טמאים ובתחבולותיהם אין בה הכחשת המסורת, ח"ו ולכן עכו"ם המעידין באופן אשר על פי דין יש להם נאמנות כגון מסיח לפי תומו ואיכא למיקם עלה דמילתא ורגלים לדבר בודאי חוששין, וכל שכן באופן שאין צריכים לדין נאמנות דהמכחיש המפורסם מוכחש מהכל. (מה שאין כן על הטוענים על הבארדער ראק מספרי הגוים איך נתהווה עצם מינו וצורתו שנתחזקה אצלנו במסורה ברורה כנ"ל והבן היטיב).

ועל כן עצם הדבר שהברוילער יסוד הווייתו בתערובת מינים שונים למזג טבעי העופות ומהותם ותוארם ובגין גופם יש לה כל אופני דיני נאמנות, וכל שכן כי הוא דבר מפורסם גלוי וידוע בכל העולם ענינם של הברוילער וענין הקאמפאני'ס רא"ס וקא"ב ידוע ומפורסם בכל העולם אשר ענינם להרכיב מינים ממזגים שונים למזג טבעי העופות ומהותם ותוארם ובגין גופם לשבח ולהרבות הבשר וכו', ומלבד אשר נודע זאת בדין מסיח לפי תימו ואיכא למיקם עלה דמלתא ורגלים לדבר, אכן באמת כל דין נאמנות אין צורך בהיות הדבר גלוי ומפורסם בכל העולם, והמכחיש את המפורסם מוכחש מהכל, וידעתי גם כן שיש להם משפטים עם הגרופע של צער בעלי חיים על מעשיהם.

נוסף לזה יש הרבה שינויים במהות התרנגולים שהם פועל יוצא מן ההרכבות ובנין גופם משונה מהתרנגולים בדרך כלל אשר הבאדעם גדולה מהבייליק ובהם להיפך והרגלים נתקטנו והנוצות נתמעטו והפלגת טבע הרעבון משונה וגם פיסוק הרגלים ומקומן בגופן משונה, והכל תוצאות מההרכבות וגם אין יכולים לחיות באורך ימים מרוב הבשר שלא לפי עצם טבעם, ואמר לי הנ"ל אשר ה' בהקאמפאני שהגויים ממיתים העופות באופן שמכניסים אותם בבית מלא גאז ובאופן זה ממיתים עופות לרוב בפעם א' ממש ואמרו לו כי הבארעד ראק לא היו מתים מזה רק אלו מתערובת המשונה הלונג חלוש והלינג אינו יכול לסבול ריבוי הגאז, קצרו של דבר ריבוי ההרכבות והווייתם המשונה אי אפשר להכחיש כמו שמש בצהרים.

ומאחר אשר זה נודע בבירור אשר אין הווייתם בסדר והמנהג הווית בעלי החיים רק מעשה ידי אדם בתערובות כפי שכלם הטמא, בודאי אין לעכו"ם נאמנות איזה מינים מערב להשביח העופות, ואין אנו יודעים טבע מינים הטמאים אם תערובתם לשבח או להפסד, והרי עד מוכיח כי על ראס יש עדים נאמנים על אם התרנגולים שעושין לאכילה משונה ממהות התרנגולים בכלל, ומי יודע אם אינו טמא אפילו לר' משה בן יוסף, ומאן אמר כי בקא"ב אין זה ממיני העופות, ואיך שיהי' הרי בודאי יש להם ליי"ס של עופות שאינם כשרים ליהודים כנ"ל ומאן מסהיד שאין מערבים מהם לפי הצורך לפעמים להגן ממחלות, וכבר נזכר לעיל כי יש לאחד רעקארדער שהודו לו בפירוש שעירבו מין אחר שאינו כשר ליהודים בשנת 2000 למספ' לצורך שעה, אלא שאמרו כי היה הזכר, ואין לנו שום נאמנות להיות בטוח על כשרות העופות.

ומה שאמר כבוד מעלתו כי זה הרעסעפי נקבע לפני חמשים שנה ולא הוסיפו כלום וגם מרן רבינו הק' זי"ע אכלוהו. הנה קא"ב בעצמם מכחישו שכותבים כי לא נקבע זה הרעסעפי אלא בסופו של שנת תש"מ, וכבר נזכר לעיל יש עד המעיד ויש לו זאת ברעקארדער שהודו כי לפני י"ז שנה עירבו עוף אחר מזה הרעסעפי, ובעיקר הדבר ענינם הוא סוד מסחרי ואינם מניחים שום רב לבדוק ענינם והקאמפיוטער'ס, והרי זה עד מוכיח כי אין הדבר פשוט כמו שאומרים, גם מי יערב על להבא, וגם לית מאן דפליג שיש להם גם ליי"ס שאינם כשרים ליהודים כנ"ל, ואיך שיהי' יש בעופות גם מראס כנ"ל, ועל כן בנפול היסוד תפול הבנין

וכשל עוזר ונפל עוזר, ואין לנו שום יסוד בטעם על כשרות העופות שמעורב אפילו לר' משה בן יוסף ונולד החשש טרם הווייתם וליכא שום חזקת היתר, וגמ' מפורשת בלי חולק דחוששין על הבא מיד עכו"ם שמערב להשביח אפילו בסתם, וכל שכן במעידין על זה, **מי ראה כזה ומי שמע כאלה לומר על כאלה מותר לך ומותר לך בהלכתא בלא טעמא**, וגם תערובת הקארניש אף אם זה הי' מעורב טרם סופו של שנת תש"מ, ומכל מקום לפי דבריהם בעצמם הי' זה בהזכר, והמופת על זה כי בנין הגוף של הברולער לא הי' משונה כמו עכשיו, וידוע כי בנין הגוף בא מן האם, וגם כי ראס וקאב לא כבשו עדיין השוק והיה פארמער'ס למאות ולאלפים, ואם העוף נדמה לגמרי למסורת בלי שינוי ואין לנו עדות נאמנות על פי דין על העוף אשר לפנינו שהורכב מעוף בלי מסורת, בודאי הי' מותר לאכלו. ומסורה על חשש תערובות כזה צריך להיות כשניהם לפנינו לא כשנשתנה מעט משנה לשנה.

אבל כהיום אשר בודאי באים התרנגולם מראס וקאב ובודאי הם עוסקין בהרכבות מינים שונים ובודאי מעורב בו קארניש, ובנין הגוף מעיד על זה במופת חותך, ומי יודע מה עופות טמאים, וכבר נזכר לעיל העדות אשר בראס, וגם בודאי יש בקאב ליינ'ס של עופות שאינם כשרים ליהודים ובודאי עלול לערב לצורך, ויש עדות מפורשת על תערובת זר, הרי מפורש שקר דבריהם, מאין הרגלים להתירם.

ותו דמאחר אשר בודאי לא הי' זה בזמן אשר מרן רבינו הק' זי"ע ובית דינו שיירי כנסת הגדולה קבעו הכשרות, ולשעבר לא ידעו משמות רק מהצורה, וכאשר ניכר השינוי צורה נולד בכבר ערעורים מזקני הרבנים גדולי הוראה בארץ ישראל, ואיה המסורת.

והמתבונן בזה המציאות ומשכיל על דבר אמת בדברי הפוסקים, יבין לאשורו כי כל צדדי ההיתר כולם כמוץ יפלו.

כתבתי וחתמתי שמי אור ליום ד' לסדר את העדות אשר אתן אליך א' דר"ח שמרבין בו בשמחה שנת תשע"ח

הק' אפרים צבי שמילאוויטש

הגה"צ רבי מנשה פילאפף שליט"א

רב ביהמ"ד מהר"י ט"ב

ומו"ץ בקהל יטב לב סאטמאר

כתב בתנא דבי אליהו פרק י"ג עד שיתפלל שיכנס תורה לתוך מעיו יתפלל שלא יכנס מאכלות אסורות בתוכו והלא היא מחמורות שבחמורות ודבר כזה יהודי כשר מתרחק מזה אף אם היו יכולין למצוא היתר כספק ספיקא וחוץ מזה בכל מאכל שאינו ידוע מה שיש בו תערובות שאינם יודעים מה היא אינם אוכלים ידוע מה שכתב מרן רבינו זי"ע בדברי יואל פרשת תולדות דבזמן הזה אי אפשר לומר דבבהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה וכן היא בכל דבר שעושין בפאבריק של גוים, מי היא שיקנה מפאבריק של גוים ולסמוך על הנאמנות של גוי ומה גם שהיא דברים שיש בהם סודות.

הם אומרים שהגוים אינם נאמנים ואם כן נשאלה השאלה האם דוקא לאסור אינם נאמנים, וכי להתיר נאמנים אם גוי עושה דבר ואין אתנו ידיעה מה הם עושים האם יש לסמוך על זה... הלא הדבר משתנה משנה לשנה.. הלא עובדים עמה והיא עוף מעובד.... הלא העוף היא משונה לגמרי מבקדם שינויים מגולים.... הלא עשוי שיהא יותר בשר נוצות קטנים... והם מעובדים ואינם חיים כמעט, וכתב הישמח משה נדפס (בהגדה מראה יחזקאל) כשמעורר על השטאפ גענז וכתב לחשוש על זה שאי אפשר לחיות י"ב חודש ויש שמקשים עליו... מ"מ גם עוף זה אינה יכולה לחיות י"ב חודש.

הגם שיש תירוצים שאם ניתנים המאכלים באופן אחר יכול לחיות מ"מ היא כשטאפ גענז (ועיין בשו"ת דברי יואל סימן נ"ד שכתב דהגאון ר' זלמן שפיטצער זצ"ל וסייעתו היקל להעמיד משגיח בפאבריקען נכרים שאין להם נאמנות, אמנם הגה"צ ר' הילל קאלמייער זצ"ל ועוד שאר גאונים ובתוכם הגה"ק משינאווע זלה"ה צווחו ככרוכיא כי אי אפשר להשגיח בטוב עיי"ש).

והלא יש חששות דאורייתא אין לי שום ספק שמרן רבינו זי"ע לא היה מתיר לאכול (ומי יודע אם הגזירה הנוראה החדשה שנתהווה עכשיו לאסור לשחוט

עופות במדינת בעלגיא אם אינו מחמת ההתרשלות בענין העופות המרכבים [עד עכשיו לא אסרו רק שחיטת בהמה ועכשיו אסרו אף עופות].

וכתב במאור ושמש פרשת שמיני וזלש"ק ואי אפשר לבא להשגות התורה עד שישמור את עצמו ממאכלות אסורות מכל וכל... ואפילו מן דבר שאינו אסור אלא משום חומרא בעלמא יש לו לאדם לזהר מהן ובפרט לחקור שלא לאכול אלא מן שוחט כשר על צד היותר טוב וכל דבר צריך סימן או בדיקה מן תולעים צריך להחמיר על עצמו לעשות כדת וכנכון ואז יוכל לבא להשגות התורה אבל אם היא מיקל על עצמו אפילו בדבר שאינו אלא חומרא בעלמא אפילו אם יתנהג בדרכי חסידות ופרישות על כל הצדדים ושוקד על פתחי תורה ועבודה יום ולילה לא יוכל להשיג הקדושות עליונות על נכון עכלה"ק.

וכן כתב בבאר מים חיים פרשת חיי שרה וזל"ק ויאמר אברהם וגו' זקן ביתו המושל בכל אשר לו וגו'. צריך להבין למה פרט הכתוב כל סימני עבדו זקן ביתו ומושל בכל אשר לו מה נפקא מינה מזה והיה די לומר ויאמר אל עבדו שים נא וגו', ואמנם הכתוב מגיד בזה צדקת אברהם ידיד ה' אשר בהגיעו לעשות אחת ממצוות ה' עשה בכל התחבולות וחשב בכל המחשבות לעשותו על צד היותר טוב, ופחד ורעד על אחת מני אלף אולי יארע לו דבר תקלה ולכן עשה כל המעשים בכל יכולתו לראות בכל האופנים שיהיה נעשה המצוה בשלימות שלא יתקלקל ח"ו.

והנה אברהם צדיק גדול כזה וקיים כל התורה אף מה ששנו חכמים (כמו שאיתא ביומא כ"ח:) ובודאי קיים אומרם (אבות א', ו') הוי דן את כל האדם לכף זכות והחזיק הכל לצדיק בעיניו ומכל שכן לאליעזר עבדו ידוע היה אליעזר בצדקתו שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים והיה נאמן ביתו ועל פיו ישק כל עניני חפצי אברהם וכל אשר לו נתן בידו, מכל מקום כשהיה צריך לשלחו לדבר מצוה לישא אשה ליצחק ממשפחתו ומבית אביו ולא היה רוצה בשום אופן לקחת לו אשה מבנות כנען כי רעות בנות כנען בעיני אביו שבשמים וכולם ארורים הם מקללת אבי אביהם כנען הראשון שאמר לו נח (בראשית ט, כ"ד) ארור כנען עבד עבדים יהיה. לא האמינו על דברו בשום אופן, אחר כל הנאמנות שהיה לו אצלו, עד אחר השביעו באלהים ובנקיטת חפץ בשבועה דאורייתא ולא בסתם נדר או שבועה בלא שם, והכל כי כל כך פחד ורעד במצוה עד שעבר עליו כל הספיקות

אולי כך או כך עד אשר עשה כל אשר היה ביכולתו לעשות באופן שיוכל לסמוך עליו, ולא הועיל כל הנאמנות שהיה לו על ביתו ועל כל אשר יש לו והכל נתן בידו על נאמנות. ובמצוה אחת לא חפץ להאמינו כי גדלה יראתו את פני ה' וכל העושר שהיה לו היה לאפס ואין בעיניו, ועל כן על זה האמינו ולא על זה.

מה שאין כן בבני עמנו בדורותינו היום עושים ההיפוך אשר אם יבוא אחד ובידו סכין לשחוט ויאמר כי הוא שוחט ובודק ומומחה יאמינו בכל שהוא ולא ישאול ויחקור וידרוש עליו כל כך ויאמר מן הסתם כל המצויין אצל שחיטה מומחין הם, וכמו כן אם אחד יביא יין וחלב או דג וכדומה מדברים הנמצאים בהם חשש איסור או אם יתנו לפניו דברים הצריכים בדיקה מתולעים כמו חומץ וקטניות והדומה להם יאמר מן הסתם יהודי מוחזק בכשרות הוא ואינו חשוד להאכיל דבר שאינו ראוי לאכול. ולא כן יעשה אם יבוא אחד ללות מאתו מעות או שאר דבר חפץ לא יאמין לו כפשוטו בשום אופן עד אשר ידרוש ויחקור וישאל היטב עליו מי הוא זה ואיזה הוא ואם נאמן הוא או אינו כל כך.

ויצטרף כל הספיקות למען לא יתן לו ואם כבר ירצה ליתן יעמיד עליו עדים ויכתב בספר וחתום וירעד עד כלות הזמן אולי לא ישלם לו, והכל כי זה הוא העיקר בעיניו בכל עבודתו שעובד בעולם הזה. ולזה, על זה יתן כל לבו ונפשו ועיניו שלא לבוא לידי מכשול מיראתו ופחדו, מה שאין כן במצוות ה' שלטפל נחשב בעיניו ואם לא יהיה כל כך על צד היותר טוב מה יהיה בזה כיון שלא זה הוא עיקר עבודתו.

ואולם אברהם אבינו העיד עליו הכתוב (ישעיה מ"א, ח') אברהם אוהבי, שלא אהב דבר אחר כי אם מצוות ה' ולא יותר והכל היה להבל ותהו בעיניו כאפס ואין נחשב לו ועל כן כל אשר לו מסר לאליעזר, ובמצוות לא חפץ להאמינו. וזה שאמר הכתוב ויאמר אברהם אל עבדו פירוש הנה עבדו הידוע מאז ומקדם עבד כשר ועוד הוא זקן ביתו ונודע אומרים ז"ל (קידושין ל"ב:) זקן זה שקנה חכמה

חוץ אשר היה עבדו מעולם עבד כשר, היה זקן ביתו שקנה חכמה, וכאומרם (יומא כ"ח:) שהיה דולה ומשקה מתורת רבו כנאמר. ומושל בכל אשר לו שכל אשר יש לו מכסף וזהב וחפצים ובגדים נתן הכל בידו ומי בכל ביתו נאמן כאליעזר עבדו בן משק ביתו ואף על פי כן כאן אמר לו שים נא ידך תחת ירכי ואשביעך וגו' שלא רצה להאמינו לדבר מצוה ודימה עצמו לקונו אשר הן בקדושי לא יאמין כי כל חפציו

לא השוו בה, ויקר היה המצוה בעיניו מכל הון רב וגם לאיש אשר אלה לו לא חפץ להאמין עד אשר השביעו שבועה דאורייתא בשם ה' אלהי צבאות וכנאמר. עכלה"ק:

הגה"צ רבי אהרן צבי רומפלער שליט"א

אבדק"ק תחלות ישראל

איני יודע אמאי יש כל כך סמיות הענים. וצריכין לידע שהבירור נתחדש כל שעה, שכל שעה נתהווה עוד קלקול והשקר נתגדל יותר ויותר וזהו לברור מה הוא שפונה להשי"ת ומתחשב עם דבריו ועתה עומד על הפרק הנידון על העופות.

גם אלו שאוכלין אותו אומרים שמערבין לתוכו זרע מעופות שאין להם מסורה, ועוד יותר, שהם עופות טמאים ממש. ואחר שכבר יודעין כל זאת עדיין אוכלין אותו ושחליפין ואומרים על רע טוב ועל טוב רע, שרב אחד שהתיר, כתב טעמו, כיון שעושין אותו עם העוף שנקרא קארניש, קארניש הוא עוף טהור ויש לה מסורה ממילא העופות שלנו הם כשרים, וזהו סילוף התורה שכל מי שזוכר מימים קדמונים, יודע שהיה מיחזק לעוף טמא, ואין לה מסורה. ויש חשש שזהו הדוכיפת הנזכר בתורה, והמהרי"ל מדבר מזה ואוסרה, ושם (במהרי"ל) יש ציור שדומה ממש להקארניש שלנו. רק שם אצל המהרי"ל היו קוראין אותו 'אור האן' (ואמת שהציורים שהיו עושין בימים ההם אינם ברורין כמו התמונות שעושין היום - והיינו שלא היה להם כלים שלנו רק היו כותבין - עם כל זה דומה ממש לקארניש של היום) והיאך יכולין לכתוב שקרים כאלו, שהעופות הם כשרים כיון שנעשה מקארניש, וקארניש הוא עוף טהור, ולעת עתה כבר כולם יודעים, שהעופות נעשים מקארניש, ואינם רוצים לידע כולם, ועדיין אוכלין אותו, סוגרין הענים, ולדאבונינו נכנס המכשול גם למחנינו, וגם להמדקדקין ביותר, וגם החשובין ביותר נכשלין בבירור זה, רחמנא ליצלן, ובאמת אין צריכין להיות תלמיד חכם גדול, רק איש פשוט ששומע שהעופות נעשין מקארניש (וגם מעוף אחר - שגם אותו העוף נעשה מקארניש) וזהו העיקר, בין הזכר ובין הנקבה צריך למנוע מזה, ולא די שנכשלין ואוכלין, רק נעשה מלחמה

נגד מי שירא את דבר ד' ומונע מזה, וזהו פחד נורא, וידוע הרמב"ם, שהיה קהלה בתימן שהיה להם ספיקות בתחיית המתים מן התורה וכתבו לו שאלה היכן כתיב בתורה, וכאב לו מאוד ולא רצה לענות להם, וצוה לכתוב להם שהשאלה הזאת מוכיח שהם אוכלין מאכלות אסורות ומטמטם אותם והדעת דקדושה והאמונה שלהם נפגם, ומכח זה יש להם שאלות באמונה, והאמת היא שמאכלות אסורות אפי' בשוגג ואפילו באונס גם מטמטם, וידוע שנפסק בשולחן ערוך הלכות שבת שאשה מינקת שמיכרחת לאכול מאכלות אסורות, משום רפואה ופקוח נפש הגם שיש בזה מצוה וחויב, עם כל זה באותה תקופה לא תינק את בנה, משום שדם נעקר ונעשה חלב, והדם נעשה מהמאכלים, וכיון שהם מאכלות אסורות לא תינק את בנה, וידוע האיגרת ששלח ר' מענדל'ע ווישניצער להמיטל'ע בעלזא רב ר' יהושלע בעת שהבעלזא רב היה מיכרח לאכול ביום הקדוש משום פקוח נפש שלא היה בקו הבריאות והיה לו מזה צער גדול. ור' מענדל'ע ווישניצער כתב לו שזוכר שגם אביו השר' שלו' היה מוכרח לאכול ביום הכיפורים והיה אומר הברכה על האכילה בשמחה ובהתלהבות כל כך שלא היה רואין זאת רק אצל אכילת המצה בליל פסח, והיינו משום שהיה שמח על המצוה של ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, ובזה חיזק את פקוח נפש לאכול מאכלות אסורות ואף על פי כן נפסק בש"ע שבאותה תקופה לא תניק את בנה, ואף על פי שהיא עושה את רצון ד' בעת אכילה וגם נשתנה לגמרי, שמהמאכלים נעשה דם, והדם נעשה חלב ואין בזה שום שאלה ובודאי מותר להתינוק לינוק, עם כל זה כיון שמקורו בא ממאכלות אסורות יכולין לטמטם, ובימים ההם היה נצרך זה מסירות נפש, שלא היו יכולין ליתן להתינוק שאר דברים, כמו היום שיש כמה מיני פארמילע ושאר דברים, ובימים ההם היה להתינוק דין חולה בענין זה, שהיה קשה מאוד להאכילם דברים אחרים עם כל זה נפסק בש"ע שלא תניק את בנה כיון שמטמטם אם כן מה נעני אבתריה. **וכהיום רחמנא ליצלן מחפשין כל מיני פשעטליך והתירים שאין להם שום בסיס ותוכן, ובאמת אפי' אם היה לההתירים איזה פנים גם זהו דבר חמור מאוד לחפש להתיר מאכלות אסורות.** וכיון שהם אבודים שרוצים דוקא להתיר האסור, ממילא אוסרין המותר החדש הבראקעל ובאמת אין זה החדש, רק זהו המותר שהיו אכלין אותו בימים קדמונים, ואוסרין אותו, וממילא אין להעולם מה לאכול, ממילא מיכרחין לחפש התירים האיסור רחמנא ליצלן. ואסרו הבראקעל ואמרו שזה משונה, וזהו

שקר שמשונה רק בדבר קטן שאין זה יכול לשנות ההלכה ואסרוהו בשתותים ואם העוף הרגיל התירו בכל מיני התירים ובהוה אמינא שנזכר בפוסקים שאליבא דאמת אי אפשר להתירם, הכי אין יכולין להתיר הבראקעל ואמרו שהבראקעל בארץ ישראל הוא משינה ובאמת זהו שקר שאין משונה בכלל ואפי' לו יהא כדבריהם הרי רק משונה בדבר קטן שאינו יכול לשנות ההלכה אבל עוף הרגיל הרי הוא משינה אלף פעמים יותר ומעלימים עין ואינם רוצים לידע ומתירים אותו רחמנא ליצלן ובארבעים שנה לשעבר כשהיכניסו עופות זה היו טוענים שהרי הוא משונה בכל כולו בכמה דברים וחוצ' מזה יש עדות משני אברכים שראו אצל העוף הרגיל שתרגול אחד אכל השני חיים דהיינו שדחף השנאבל שלו בתוך חבירו ושתת דם וכך אכל ממנו וזהו עוף הדורס שזהו אחד מסימני טומאה ומזה רואין האין השקר שולט כל כך היום, שמדברין כאן מרבנים שממציאין התירים על כל דבר, רק כאן אי אפשר להם למצוא היתר על הבראקעל ויש קושיא גדולה אמאי שונא כל כך את מי שאינו רוצה לאכול עוף הרגיל מה עשה לך ואמאי חרה לך כ"כ סך הכל ירא את השם ואינו רוצה לאכול דברים טמאים זהו המצב המרה היום:

הגאון הגדול ר' ישראל דוד הארפענעס שליט"א

אבדק"ק ומח"ס ישראל והזמנים ודומ"ץ התאחדות הרכנים דארה"ב וקנדה

..ובפרט במקצוע זה שלא רבים יחכמו...שהיות שכידוע בזמנינו חכמת הט' עכניק מתחדשת מידי יום ביומו, ומי יודע מה יולד יום...ועתה כשיווכחו לדעת השאלות המקושרות בהכלאות המינים ידעו לעמוד על המשמר, שלא ירעו ולא ישחיתו חכמי אומות העולם ע"י אמצעותיהם והכלאותיהם השונים, ועוד שלא יטול כל אחד תורתו בידו, עד אשר יהא ברור לו כאחותו, ובפרט בדבר שהוא לדורות, ובדבר שכל חיי נפש מישראל תלוי בו (כמאה"פ סו"פ שמיני והתקדשתם והייתם קדוֹ־ שים...ולא תטמאו את נפשותיכם וגו'). וכמה הצטער אותו צדיק ה"ה הגאון בעל שבט הלוי ז"ל על גידון זה כמפורסם בספר תשובותיו ח' סי' קי"ג, ודרש ופעל למען טוהר העופות.....

(מתוך מכת' ט' טבת תשע"ח על קונ' "העוף בהלכה")

בס"ד

ירח האיתנים תשע"ח

קריאה קדושה מאת מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א ע"ד שערוריית העופות המורכבין'

יראה ורעדה אחזתנו בהתנדע החשישות הנוראות הקיימות בעופות הפטם (ברוילער) המשווקים כהיום, (וכדעיינן במנחת יצחק ח"ב סי' פ"ה, וח"ה סי' ל"א, ובאבן ישראל ח"ה סי' נ"ט ובשבט הלוי ח"י סי' ק"ג) ע"כ באנו בזה בקריאה גדולה לכל אשר יראת ה' נוגע ללבבו ולנגידי עם די בכל אתר ואתר לקום ולעמוד על נפשם להתעורר ולעשות כל מה שביכלתם שיתוקן הדבר הנורא ולעצור את המכשול הזה, ולחזק את ידי העוסקים במלאכת הקודש במסיו"נ לשם שמים בשליחותא דקמאי, ובפרט שמדובר בקדושת האכילה שכל קדושת ישראל תלוי בזה וכבר איתא בחז"ל (ב"מ דף ס"א ע"ב) אמר הקב"ה אלמלא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל דבר זה שאינן מטמאין בשרצים דיי.

וכל המזהב את הרבים וכות הרבים תלוי בו, ובפרט בענין שנוגע לכל כלל ישראל, וכשאנו נעשה כל מה שביכלתנו, ויותר מיכלתנו, יהיה נחת רוח גדול למעלה, וישלחו לנו עזר מקדש, בבחינת הבא לטהר מסייעין אותו.

ובזכות זה נזכה לכתיבה וחתומה טובה ומן השמים ירחמו עלינו ויצילינו מכל הגזירות על הדת ולשנת גאולה וישועה בכלל ובפרט, בביאת גוא"צ בכי"א.

חיים רבינוביץ	משה זאב זארגער	שמואל משה קרמר
בלאאמור"ר הגה"ק רבי בנימין צוקלנאה"ר	בעל וישב משה ודומ"ץ סאטמאר י-ם	מגדולי מנהיגי ק"ק ברסלב
אדמו"ר ממשיכנות הרועים	ח"י עקיבא ראבינוביץ	יהודא ניישלאס
מרדכי אהרן שיינברגער	אדמו"ר מפוריסוב	אבד"ק סארדעלי בי"ש
מראשי כולל שומרי החומות	משה נחום פרידמאן	ודומ"ץ העדה"ח בית שמש
מצוה לבוא לעזרת גבורי כח שיש בידם פתרון טוב	מרבני ק"ק "תורה ויראה" י-ם	יהושע אשר רבינוביץ
לכולם יוסף יואל הכהן קאהן	שרגא ניייל סעוויזעלס	בן הגה"ק רבי בנימין זי"ע
בן כ"ק הגה"ק סתולדות אהרן זי"ע	ראש ישיבת באר משה ור"מ	מרבני ק"ק משכנות הרועים
אדמו"ר ממובקשי אמונה	בישיבת שער השמים	

נמן יהודא לייב סאבוויטש

יצחק אלימלך ראקאו

דומ"ץ העדה"ח בית שמש

בס"ד י' חשון תשע"ח. רבותינו גדולי ההוראה הצטערו על אכילת העופות המגיעים ממקום שעושים בהם הכלאות כדי להתאים את העוף ותכונותיו לרצונותיהם ולצרכיהם, ואין יודע מה עושים. מצוה לשמוע דברי חכמים, ומצוה לחזק ידיהם של המתאמצים לש"ש להמציא עופות טבעיים כבריאתם, בלא פקפוק של תערובות עופות שאין לאכלם, והשילת ברחמיו יצילנו ממכשול.

דוד מיכאל שמידל

ראש ישיבת טבריה קוממויות
ומגדולי תלמידי מרן החזו"א זי"ע

BETH DIN TZEDEK
OF THE ORTHODOX
JEWISH COMMUNITY
281A STRAUSS ST.
JERUSALEM

FAX 02-6221317 טאקס

טל. 02-6236550 TEL

בית דין צדק

לכל מקהלות האשכנזים

שע"י "העדה החרדית"

פניה"ק ירושלים תובכ"א

רח' שטראוס 26/א

ת.ד. 5006 פ.ו.ט

פר' עקב תשע"ג.....לכבוד חברת "מסורת טהרת העופות"
העוסקים ביצור העופות עם מסורת תחת השגחת הבד"ץ, מאחר
שנתברר לנו שעניין גידול העופות נעשה במפעלים בחו"ל בחשש
עופות בלא מסורת.....

ועל כן הוקמה חברה הנ"ל לייצר עופות שיש להם מסורת טהרה
בהשגחתנו מתחילת הייצור לזכות לכל כלל ישראל באכילת
עופות טהורים ללא שום חשש...ומן השמים ישלחו ברכה
והצלחה לכל העוסקים בדבר מצווה גדולה זו, ובזכות הזהירות
במאכלות יתברכו בכל מיילי דמיטב...

ולכן מוטל על ועד השחיטה לעשות ככל האפשר שהתיקון יצא
לפועל במהרה שיתחילו תיקף ומיד בייצור העופות בהשגחה, ואנו
מתחייבים לחברה הנ"ל שלאחר שייצרו עבורנו העופות האלו עם
המסורת יחייבו את בעלי המשחטות שתחת השגחתנו לקנות אך
ורק מעופות אלו אף שיהיו יקרים קצת לפי הצורך....

ומן השמים ישלחו ברכה והצלחה לכל העוסקים בדבר מצווה
גדולה זו ובזכות הזהירות במאכלות יתברכו בכל מיילי דמיטב.

ובעה"ח יצחק טובי' וויס

יצחק טובי' וויס

זהירות ענינו להזהר ולהשמר מכל דבר רע ומכל צד נדנוד אסור יותר ממה שנזהר לעבר על אש יוקדת ותחת חרב חדה, כי מר מאלף מיתות ומדינה של גיהנם ומכל הרעות שבעולם עבר פי ה' אל עולם ולגרם צער וכעס ופגם מ"ה למעלה ומ"ה למטה וקשה יותר מחבלי מיתה. ולכן האיש הירא ורך הלבב יברח מאה שערים של התר לבל יכנס בשער אחד של אסור, ואל ישמע לקול יצרו שמקל בעיניו האסורין ומבקש לו טענות שוא ומקום פטורין ויום ליום מרגילו באסורין יותר עד שנעשים לו כהתר. והחי יתן אל לבו כי בעברו אפילו עברה קלה גורם רעה גדולה ומורה שלא חס על כבוד קונו מאחר שאינו משתדל לעשות רצונו:

והירא את דבר ה' כאשר ראוי ליראה יראה גדולה עד אין חקר ואין תכלה ראוי לו לברח ולהתרחק הרחק מאד אפילו מחשש או מספק אסור. ובדבר שיש בו מחלקת אפילו תשעים ותשעה אומרים מתר ואחד אומר אסור, למחשש בעי, אם לא דאפסיקא הלכתא ונדחה קראו לה לסברת האוסר. ולמה הדבר דומה? לדבר שתשעים ותשעה רופאים אומרים עליו שאינו מזיק ואחד אומר שיש בו סכנה ופקוח נפש אם יאכלנו - מי פתי שלא יחוש לסברתו. הא ודאי פשיטא שכל בר דעת יאמר, מה לי ולצרה הזאת לכנס בספק סכנה, שב ואל תעשה עדיף. ואם על חיי שעה כך. על חיי עולם ושלא לגרם צער וכעס לאלקינו מלך העולם על אחת כמה וכמה. ומחשבה זו מועלת להצילו מכל חטא, והרבה עמו פדות. ומביאתו לידי חסידות. זוהי דרך ישרה ליראי ה' וחושבי שמו. ואיש מתהלך בתמו יהיה אלקיו עמו:

(פלא יועץ זהירות)

כבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה (עיין אבות דר"נ פ"ל ובמפרש) ספק עברה קשה מעברה. שבזמן שאדם יודע שחטא, נותן לב ומתחרט, אבל על ספק עברה מורה התרא לנפשה ואומר אולי לא פעלתי און. וראוי לאדם לברח מן העברה ולחוש לספק ספקא יותר ויותר ממה שבורח מפני חרב, ועינינו רואות שהחולה חושש ומשתמר מדבר הגורם להכביד חליו אפילו על ספק ספקא, אם על חיי שעה כך על חיי עולם ושלא להכעיס את בוראו ולגרם פגם וכהנה רעות רבות על אחת כמה וכמה ומאן דלא חיש לספקא נמצא שאינו חס על כבוד קונו חס ושלום.

(פלא יועץ ספק).

כתב רבינו יונה שער ג' י"ז מעלות רבות נמסרו לנו במצות עשה מעלת הבחירה מצוה אחת שנאמר ובחרת בחיים ובכל עת שמזדמן לפני האדם אסור או ספק אסור והוא פורש מקיים מצוה עשה זו ובסוף פרק קמא דקידושין כתב רבינו נסים דמאי דאמרינן בכלי' גמרא ספק דאורייתא לחומרא דבר תורה הוא ולא מדברי סופרים וכתב שכן דעת רש"י ובתשובה כתב (תשובות הר"ן סימן י"ג) אפילו בעסקי העולם כל המשכיל בורר לנפשו הדרך היותר בטוח והמשמר מכל נזק ומכשול ואפילו באפשר רחוק ועל אחת כמה וכמה שיש לנו לעשות כן בדברי התורה והמצוות עד כאן לשונו (ממנין תרי"ג לרבינו יונה).

(ספר חרדים)

בשנים הראשונות באמעריקא פגע פעם רבינו באיזה איש שבא מעיר סאטמאר ושמו היה ר' "איסר", ואמר לו רבינו בדרך צחות, כי זהו ה"איסור" הראשון שאני רואה כאן במדינת אמעריקא, כי כאן הכל מותר, והכל כשר וישר בעיני הבריות.

(זכר צדיק לברכה אות התר"ב)

פ"א בא לרבינו אמעריקאנע"ר איד, ורבינו שאלו "וואס טוט איר עפעס"? וענה לרבינו "מען מאטערט זיך" (פלאגט זיך אויף פרנסה). ואמר לו רבינו: יא! אזוי איז עס אין אמעריקע, "מען 'מתיר'ט' זיך" מ'איז זיך מתיר אלע איסורים.

(זכר צדיק לברכה ח"ד אות אלף תשכ"ט)

אני בבחרותי למדתי תורה אצל הרב הגדול הגאון המפלג החסיד מורנו הרב רבי שלמה ז"ל, כשנפטרתי ממני לילך לנשואין שלי, אמרתי לו, רבי, ברכני. וצוה עלי מה לעשות. אמר לי בזה הלשון: קדש עצמך בשני ענינים אלו, בקדשת מאכל, ובקדשת הביאה, והוי זהיר במאד להרחיק אלף אמה ממה שנוגע לאסור, והתקדש במאד בקדשתם כי שאר מצות התורה אינם עושים רשם גופני, אבל אלו שני הדברים, האכילה מקיים הגוף, והביאה מהוה הגוף, והרשם הזה עומד תמיד, עד כאן היה לשון פה קדוש זל"ה.

(פניני השל"ה אות א' אכילה).

עוד לקחת מוסר, לראות 'כל עמל אדם לפיהו'. ואדם וחיה חטאו במאכל האסור להם, ו'עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אתו תכרת'. על כן צריך להזהר מאד בקדשת מאכלים, שלא יהי בו שום נדנוד ספק ספקא. יחזקאל הנביא לא אכל מבהמה שהורה בה חכם, רק כל אכילתו בקדשה שבמתר. וכמו שהאכילה מסטרא דשמאלא גורמת מיתה, כן האכילה הקדושה הנרמז במה שאמר 'מכל עץ הגן אכל תאכל', והרמז 'אם כל חי' 'אם כל' אותיות 'מאכל'.

(פניני השל"ה אות א' אכילה)

ויש לפרש בזה על פי ששמעתי מאא"ז זללה"ה על מדינה אחת ששאלו במכתב להרמב"ם ז"ל על תחיית המתים לומר להם מן התורה ומה שדרשו חז"ל בגמרא מן הפסוקים אמרו שיש לדורשם באופן אחר ולא רצה להשיבם הוא בעצמו דבר אך אמר לתלמדיו ר' שמואל אבן תבון שהוא ישיבם, וזה תוכן דבריו בקיצור נמרץ על פי חכמת הטבע כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם ומהדם יורד אל הכבד ומהכבד עולה הברירות אל הלב ומהלב יורד המובחר והדק אל המוח ושם שורה השכל וחיות של האדם ומי ששומר עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא נעשו דמיו צלולין וטהורין ויש לו לב טהור והמוח והחיות שלו נעשה חיות טהורות להשיג האמיתית החיות שהוא אלהות של כל העולמות המחיה את כולם ומי ששומר עצמו יותר מקדש את אכילתו על פי דרכי ה' ותורתו נעשה מזה בנין אב והוא השכל לכל רמ"ח אבריו ומתקדשים ומתטהרים וכן להיפוך ח"ו נעשה בנין אב שכל עכור ומעופש בדיעות זרות וחיות שלו נעשה בחינת מת והיא אבי אבות הטומאה לכולם ורמ"ח אבריו נטמאים וטמא טמא יקרא לכל דבר ונעלם ממנו אמיתת החיות שהוא אלקות של כל העולמות ונטמא ונופל לדעות זרות ואלהים אחרים הם אלמים אלילים מתים וזבחי מתים יקראו להם לכן התנאים והאמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה הם שמרו נפשם שלא יתגאלו בפת בג המלך וזקן וביין משתיו ולכן האירו אור שכלם והיה שורה עליהם רוח הקדוש לפרש כל מאמר סתום בדת התורה הקדושה כי שרתה עליהם כח אלוה אשר הוא ואורייתא כולא חד ואור נשמתם גם כן הוא חוט המשולש אשר לא ינתק לעולם ולעולמי עולמים אבל אנשים הללו בודאי טמאים ונטמאו דמם ומשם לבם ומוח שלהם נטמטם במאכלות האסורות והטמאים ולכך החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות ולא יוכלו לקבל מתיקות נופת צוף דברי מאמרינו הבנויים על פי

שכל אלקי עולם ומלך עליון והואיל והעיזו פניהם ויצאו לחוץ פתאום יבא עליהם הכורת וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם וכך עלתה להם כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם וביזז כל אשר להם עד כאן תוכן דבריו.

(דגל מחנה אפרים פרשת עקב).

הלא תראה למשל בענין האכילה שצריך כל אדם לעשותו להיות שזה הוא החיות של האדם שעל ידי זה קשורה הנשמה בהגוף כידוע. כמה מרוחק ומהופך בינם בדבר הזה, יותר ממרחק השמים לארץ. ראשית דבר בדבר ההכנה מה לאכול הצדיק התמים פוסל כמה מיני מאכלים עד אין מספר עד שיברור אחר ממאה כמו בענין בדיקת השוחט ובודק אשר צריך להיות מוחזק אצלו לאיש כשר ירא את ה' מרבים ובקי באומנותו, וכאשר הולך לשוחט, חיל ורעדה יאחזנו ואימת מות יפול עליו פן לא בדק סכינו בכל כוחו ובישוב דעתו כראוי ונמצא ח"ו יאכיל לבר ישראל דבר שאינו ראוי לאכול חלילה, ואחר כך בעת השחיטה בדיקה עושה הכל ביראת ה' אשר עליו במתינות ובישוב דעת לפני ה'. ועד אשר לא מוחזק אצלו השוחט ובודק לכל אלה לא יאכל משחיטתו כי אם עד אשר יבדוק הסכין בעצמו. ואחר כך אם יפול איזה שאלה בבהמה או בבשרה בעת מליחה ובישול אף אם רוב דעות הפוסקים מתירין אותם, ואסורה היא לדעת היחיד, פיגול הוא בפיו לא ירצה לאוכלו, וכן דבר שיש בו ספק בכל מיני ספיקות אולי אינו בחזקת כשר כל כך בספיקא דאורייתא או דרבנן.

והמון העם מבני ישראל ומכל שכן הרשעים הם בהיפוך מכל זה כי המה בכל דהו ניחא להו לא יקפיד ולא ישאל כלל על השוחט ובודק אם ירא את ה' או לא ומקיל בלבו לומר הלא בר ישראל הוא אם אינו יכול לא היה מתיר עצמו לכך. אף שבאמת אינו מאמין כל כך לאחד מפשרי בני ישראל לומר מן הסתם נאמן וכשר הוא. ואם אחד היה רוצה ללוות מאתו ממון או איזה דבר לא היה נותנו לו בשום אופן עד אשר ישאל היטב ויחקור ויבדוק אם הוא איש נאמן וישר ולא ירצה להאמין משל אחרים, ובעסקי שמים תיכך מאמינו ולא יחמיר בספיקות לחוש אולי ימלא פיו במה שאסרה התורה וסומך עצמו על דעת יחידי לומר הלא זה מתיר והוא יתן חשבון למעלה בעדי.

(באר מים חיים פרשת בראשית אות ב')

... באחרית הימים שהס"מ הוא השטן, יודע ומרגיש שקרב יומו להיות מנוצח, ועל כן מתגבר בכל כחותיו להלחם בתחבולותיו ולהכשיל את ישראל ח"ו, וצריך זהירות יתירה וסייעתא דשמיא לעמוד עוז בקשרי המלחמה, ומאד קשה להשמר ממאכלות אסורות, ורעה רבה ראיתי במה שמקילין ליתן נאמנות לכל מי שהוא בענין המאכלים וכשרותן, ופלא שכל אחד מבני ישראל הכשרים ואפי' קטני הערך, אם יאמרו אליו שיתן כל הונו או יגעל נפשו בנבלה ח"ו, יתן כל אשר לו כדי להנצל מאיסור נבלה, ובאם יפנה אחד מהמוכרים ללות ממנו סכום קטן לא יאמין לו כי אם בדרישה וחקירה וערבות הגונה, ועל כשרות אשר כל הונו לא ישוה אליו, נותן לו נאמנות בנקל בלי דרישה וחקירה כלל, וכל זה מתחבולות השטן שמתגבר מאד באחרית הימים מטעם הנ"ל....

(דברי יואל פר' תולדות עמ' תרכ"ג).

.... "ויותר מזה ראיתי אחר כך בנזר הקודש (בבראשית רבה פ' ס' ס"י י"א) דאף במידי דאכילה שאין הקב"ה מביא לצדיקים תקלה על ידן... ותמהו כולם דאיך אפשר באמוראים הקדושים שנכשלו במידי דאכילה... והנזר הקודש כתב דכיון שנתמעטו הדורות לית אנן כחמורו דרבי פנחס בן יאיר, דאף על פי שבודאי נמצא גם בדורות אחרונים בני אדם גדולים מאוד במעלה, מכל מקום באשר אין דורם זכאי גם הם יורדין ממדריגתן כהא דאמרין (במפ"ג דתעניות) מה יעשה גדולי הדור שאין דורים דומה יפה עד כאן לשונו עיין שם. הנה אמר זה לדורם של האמוראים חכמי הש"ס, ואנן מה נענין אבתרי', ואף שבודאי היו בדורות האחרונים צדיקים גדולים שהקב"ה שומרם מכל מכשול, אבל לפעמים עון הדור גורם, בפרט במה שתלוי בהנהגת הדור, דרכיהם ומעשיהם של בני הדור משפיעים הרבה על המנהיגים, כמו שהבאתי לעיל מדברי חז"ל שזה עונש הדור ואין להאריך בזה שכבר העידו חז"ל על מצב ההנהגה שבדור האחרון עקבא דמשיחא אמנם אף על פי כן בדורם של חכמי הש"ס שנכשלו גם מהאמוראים הקדושים הוא דבר פלא בפרט במידי דאכילה שבפרטיות במידי דאכילה אמרו חז"ל צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם כמבואר בתוספות בכמה מקומות... ונראה לפענ"ד שהוא על דרך שאמרו חז"ל לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה ולא היה דור ראוי לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה וכל המאורעות שבדורות הקודמים המה להורות הדרך

לדורות הבאים אחריהם ולזה בימי חכמי הש"ס שהתחילו הדורות להתמעט אף שעדיין היו אז דורם קדושים ונשגבים מכל מקום לגבי דורות הקודמים התחילו להתמעט והיה צורך להראות מן השמים שמחמת מיעוט הדורות יוכל לאיתרמי גם בגדולים מאוד שנכשלים מחמת השפעות הדור, דמי לנו גדול מחכמי הש"ס שבא להם מכשול מחמת מצב הדור כמו שכתב בנזר הקודש, ונדע מזה קל וחומר בן בנו של קל וחומר על הדור האחרון השפל והאפל שיוכל להשפיע גם על גדולי הדור במכשולות גדולות ונוראות רח"ל, ואין לנו אלא מה שאמרו בדורות הראשונים שעדיין לא היה הירידה כל כך בדיוטא התחתונה כמו עכשיו.

(ויזאל משה מאמר ג' שבועות ס' קנ"א עמ' קנ"ב).

ותא חזי, כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי בא וראה, כל מי שאוכל מאותם מאכלות האסורות, אתדבק בסטרא אחרא הוא מתדבק בסטרא אחרא יותר מאשר על ידי כל שאר חטאים, לפי שהמאכל נעשה חלק מגופו, **וגעיל נפשיה וגרמיה** ומשקץ נפשו וגופו, על ידי חלק הנפש של מאכל הטמא **ורוח מסאב שריא עליה** ורוח הטומאה שורה עליו, **ואחזי גרמיה דלית ליה חולקא באלה"א עלאה** ומראה עצמו שאין לו חלק בא"ל עליון, כי כל כך נטמא עד שמסתלקת ממנו כל הקדושה. **ולא אתי מסטריה** וכאילו אינו בא מצד הקדושה, **ולא אתדבק ביה** עד שהוא נראה כאילו מעולם לא היה דבוק בקדושה, **ואי יפוק הכי מהאי עלמא** ואם יצא כך מן העולם, כלומר אם לא שב בתשובה בחייו, אז **אחידן ביה כל אינון דאחידן בסטר דמסאבא ומסאבין ליה** אוחזים בו כל אותם הבאים מצד הטומאה ומטמאים את נפשו, **ודיינין ליה כבר נש דאיהו געלא דמריה** ודנים אותו כמו אדם שהוא משוקץ לאדונו, **געלא בהאי עלמא וגעלא בעלמא דאתי** הוא משוקץ בעולם הזה ומשוקץ בעולם הבא.

ועל דא כתיב ועל זה נאמר, אל תשקצו את נפשותיכם וגו' **ונטמתם במ בלא א'** שהוא לשון טומטום, כלומר שכל כך נעשה לב האדם מטומטם על ידי מאכלות האסורות, **דלא אשתכח אסוותא לגעוליה** עד שלא נמצא רפואה לשיקוצו אפילו בגיהנם, **ולא נפיק ממסאבותיה לעלמין**. ואינו יוצא מטומאתו לעולם, **ווי לון ווי לנפשייהו** אוי להם בחייהם, ואוי לנפשם אחר פטירתם, **דלא יתדבקון בצרורא דחיי לעלמין דהא אסתאבו** כי לא יתדבקו בצרור החיים לעולם (כלומר שלא יעלו

בסוד מ"ן ביסוד דמלכות כמו שאר נשמות בעת פטירתם), לפי שנטמאו על ידי מאכלות האסורות. **ווי לגרמייהו** אוי לגופם בשעת תחיית המתים, **עלייהו כתיב** עליהם נאמר, **כי תולעתם לא תמות**. ואשם לא תכבה, והיו **דראון לכל בשר** ושאל **מאי דראון** מה פירושו, ואמר **סרחונא** שיהיו מסריחים באף הרואים אותם, לפי שנמאסו ונעשו שקוצים על ידי מאכלות האסורות, שנעשו חלק מגופם ונפשם, **מאן גרים ליה** מי גרם להם זאת, **ההוא סטר דאתדבק ביה** אותו הצד שנתדבק בו.

ואמר **כי ישראל אתיין מסטרא דימינא** ישראל באים מצד הימין והקדושה, **אי אתדבקן בסטר שמאלא** אם הם מתדבקים בצד השמאל והטומאה, **הא פגמין לסטר דא הרי הם פוגמים את צד הקדושה**, **ופגמין לגרמייהו ופגמין לנפשייהו** ופוגמים את גופם ואת נפשם, **פגימין בעלמא דין ופגימין בעלמא דאתי**. הם פגומים בעולם הזה ופגומים לעולם הבא, **כל שכן מאן דאתדבק בסטרא דמסאבא** כל שכן מי שמתדבק לגמרי בצד הטומאה על ידי כל מיני חטאים, שהוא נפגם כולו, **דכלא אחיד דא בדא** כי הכל אחוז זה בזה, התחתונים אחוזים בעליונים, לפי מה שמתנהגים במאכלם והנהגתם, **וכתיב כי עם קדוש אתה ליה"ה אלהי"ך**. ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה.

(זוהר הקדוש דף מ"א ע"ב, עם פירוש מתוך מדבש)

התורה הזכירה במאכלות אסורות ומתורות, 'והתקדשתם והייתם קדושים'. 'ולא תשקצו את נפשתיכם'. ופרשו בזהר בענין הזה, כי המאכלים הטמאים שהזהירה לנו התורה מהם, שורה עליהם רוח חיצוני וטמא, ולכן בר ישראל, האוכל מאותן הדברים, מטמא את נפשו, ומראה על עצמו שאין לו חלק בקדשה ולא באלהי ישראל, כי הדבר הטמא נעשה חלק איבר בעצם האדם, והנפש מתלבשת שם.

נמצא, שהוא מטמא נפשו מטמא הנפש המלבשת בגוף, ורוח הנטמאה שורה עליו בר מנן.

(פניני השל"ה אות א' אכילה).

הגידה לי שאהוב"י נפשי, אחי ורעי, וכי אין ראוי לאדם לפל מלא קומתו ארצה ולתן בעפר פיהו ופלגי מים תרד עיניו, יומם לא ישקט ולילה לא ינוח אם קולע השער"ה לשער בעצמו שלא היה נזהר היטב בעודו בחיים חיותו ממאכלות

האסורות אשר אמץ ענשם חמור מכל עברות שבעולם לפי הזהר הקדוש הנ"ל, שעל כל עברות שבתורה, אף על אותם שחייב עליהם מיתת בית דין, מכל מקום לאחר שסבל ענשו בגיהנום ובשאר ענשים כפי שנגזר עליו בעולם העליון, על כל פנים יש לו חלק לעולם הבא, ויש לו חלק בקדוש-ברוך-הוא יתברך שמו: אבל זה שטמא עצמו וגופו ממאכלות אסורות, מבאר במאמר הזהר הקדוש הנ"ל, שאין לו חלק כלל באלהי ישראל ולא בעולם הבא ונדון לדרי דרין כנזכר לעיל: עליהו כתיב: "כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה וגו'", ומה לי עוד לזעק ולדבר על לב בני אדם - האין די בעו"ר עולה לבער ולהתלהב ללב אנוש יי"ד הזהר הקדוש הנ"ל?! ובזכרו כל הדברים האלה, הלוח ילך ובכה תמיד לא יחשה על רע מזלו אם שיער כנ"ל.....

גם משאלה שיש בה חלוקי דעות בפוסקים, ובשעת הדחק והפסד מרבה הוראתו של"ו בקדשה להכשיר - אם בעל נפש אתה, הוי זהיר שלא תאכל משאלה זו..

(יסוד ושרש העבודה, שער ז' הבכורות פרק א').

אסור המאכלות, בין בענין הטרפות עצמם בין בענין תערובותיהן, בין בענין בשר בחלב או חלב ודם, וענין בשולי גוים וענין געולי גוים, יין נסичם וסתם יינם. כל אלה הנקיות בהם צריך דקדוק גדול וצריך חזוק, כי יש תאות הלב המתאוה במאכלים הטובים וחסרון הכיס באסורי התערובות וכיוצא בזה. ופרטיהם רבים ככל דיניהם הידועים והמבארים בספרי הפוסקים, והמקל בהם במקום שאמרו להחמיר אינו אלא משחית לנפשו. וכך אמרו בספרא (שמיני יב, ג): 'ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם': (ויקרא יא, מג), אם מטמאים אתם בהם, סופכם לטמא בהם'. והיינו, כי המאכלות האסורות מכניסים טמאה ממש בלבו ובנפשו של אדם עד שקדשתו של המקום ברוך הוא מסתלקת ומתרחקת ממנו. והוא מה שאמרו בש"ס גם כן (יומא לט, ע"א): 'ונטמתם בהם', אל תקרי ונטמתם, אלא ונטמתם", שהעברה מטמטמת לבו של אדם, כי מסלקת ממנו הדעה האמתית ורוח השכל שהקדוש ברוך הוא נותן לחסידים, כמו שאמר הכתוב (משלי ב, ו): "כי ה' יתן חכמה", והנה הוא נשאר בהמי וחמרי משקע בגסות העולם הזה. והמאכלות האסורות יתרות בזה על כל האסורין, כיון שהם נכנסים בגופו של האדם ממש ונעשים בשר מבשרו.

וכדי להודיענו שלא הבהמות הטמאות או השקצים בלבד הם הטמאים אלא גם הטרפות שבמין הכשר עצמו הם בכלל טמאה, אמר הכתוב (ויקרא יא, מז): "להבדיל בין הטמא ובין הטהר", ובא הפרוש לרבותינו זכרונם לברכה (תורת כהנים): "אין צריך לומר בין חמור לפרה, למה נאמר בין הטמא ובין הטהור, בין טמאה לך ובין טהורה לך, בין נשחט רבו של קנה לנשחט חציו. וכמה בין רבו לחציו, מלא השערה". עד כאן לשונם. ואמרו לשון זה בסיום מאמרים "וכמה בין רבו וכו'", להראות כמה נפלא כח המצוה, שחוט השערה מבדיל בין טמאה לטהרה ממש.

והנה מי שיש לו מח בקדקדו, יחשב אסורי המאכל כמאכלים הארסיים או כמאכל שנתערב בו איזה דבר ארסי. כי הנה לו דבר זה יארע, היקל אדם על עצמו לאכל ממנו אם ישאר לו בו איזה בית מחוש, ואפילו חששא קטנה, ודאי שלא יקל, ואם יקל, לא יהיה נחשב אלא שוטה גמור. אף אסור המאכל כבר בארנו שהוא ארס ממש ללב ולנפש, אם כן מי אפוא יהיה המקל במקום חששא של אסור אם בעל שכל הוא. ועל דבר זה נאמר (משלי כג, ב'): "ושמת סכין בלעך אם בעל נפש אתה".

(מסילת ישרים פרק י"א)

כל מיני טריפות נמשכין מבחי'. פגם הברית, ועל כן יש שבעים טריפות כנגד הרע הכולל של שבעים לשון (שכולם משוקעים בתאווה זו מאד). ועל ידי אכילה בכשרות דהיינו שנשמרין בשלימות מנבילות וטריפות כו' על ידי זה נכנע הכסילות וזוכין לתיקון הדעת ולתיקון הברית ולפרנסה בריות.

(ליקוטי הלכות הלכות טריפות הלכה א')

אל תשקצו וגו'. צריך לדעת למה חזר עוד לצוות לזה ורז"ל (בתו"כ) אמרו לרבות את שפרשו לארץ וחזרו, ודרשה זו אמת אלא שאינה צריכה כיון שפרשו וכי בשביל שחזרו יהיו מתרים ויש לישב דבריהם ז"ל. ואולי שבא הכתוב להודיע כי האוכל מהשרצים תעשה נפשו עצמה שרץ, והוא אומרו אל תשקצו את נפשותיכם פרוש לא תעשו נפשותיהם שקץ ובמה בכל השרץ השורץ על הארץ כשתאכלו אותה. ולך נא ראה מה שכתבנו בפרשת בראשית ברמז פסוק (א' כ"ו) וירדו בדגת הים וגו'. ותמצא מאמרם ז"ל (פסחים מ"ט:) שאמרו על עמי הארץ הם שרץ ובנותיהם שקץ

וכו', וכל דבריהם ז"ל ברוח הקדש נאמרו והם דברנו עצמם. ואומרו ולא תטמאו בהם אולי שיכון לומר שצריכין ישראל להזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהסח הדעת, כי ההפרש שבין השוגג למזיד במציאות זה כשוגג כמזיד, כי התעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפלו בהסח הדעת, אלא שישתנה הפגם במעשה מזיד תעשה נפשו שקץ ובשוגג תטמא נפשו ותטמטם, והוא אומרו ולא תטמאו ונטמתם בם. וצריך האדם לזהר בתוספת זהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוץ זה, ומה גם בזמנים אלו שנזהם האויר והארצות כלן יחד ואין לך גדולי קרקע שאין בהם מהשקוץ, שומר נפשו ישמר את הדבר:

(אור החיים פרשת שמני י"א אות מ"ג)

אף על פי שקטן אוכל נבלות אין מצווין להפרישו היינו מעיקר דינא אבל מכל מקום יפרישוהו מפני שמזיק לו בזקנותו. שגורם לו טבע רע וסופו לצאת לתרבות רעה ולפי שבזמנינו זה אין נזהרים מעניינים אלו רוב הבנים יוצאין לתרבות רעה ורובם הם עזי פנים שבדור ואין יראת ה' נוגעת בלבם ואף אם יוכיחום על פניהם לאו בר קבולי מוסר נינהו וכבר נמצא לרז"ל בפרק בתרא דיומא ההיא עוברא דארחא ביום כיפורים, אתו לקמיה דרב חסדא אמר ליה לחושו לה ולא אלחיש' קרי עליה זורו רשעים מרחם נפק מיניה שבתאי אוצר פירי ומי לנו בתורה גדול מאלישע אחר שלא בא לאותו מעשה אלא מפני שכשאמו היתה מעבורת ממנו עוברה על בתי עכו"ם והריחה מאותו המין והיה אותו הריח מפעפע בגופה כאירסה של חכינה כמבואר בירושלמי דחגיגה עיין שם ולפיכך צריך ליזהר הרבה בדבר

(פרי חדש)

מתו"ד רבותינו גדולי הדורות זי"ע ויכדלחט"א בחומר אכילת עופות מורכבין מעופות בלי מסורת

האור החיים הק' זי"ע

..דבהיכא דאיכא לפנינו עוף טהור הנאכל במסורת ובסימניו והטיל ביצה, על זה היה נראה דשרי ולא סתרינן לקבלתו בעוף זה דטהור הוא, אלא דבעי' דאותו מין עוף קבלתו חזקה, ואין לחוש במינו לשום תערובות עוף טמא, אבל אם יש לחוש לשמא נתערב מין עוף טמא, כיון דאית ליה ריעותא דהטיל ביצה בסימני טומאה, מחזקי' ליה באיסור מכאן ואילך ואסרינן עוף וביציו.

(פרי תואר סימן פ"ו סק"ב)

...ומכ"ש אם נודע שמין זה אף רק איזה מהן הטילו ביצים בסימני טומאה בלי ספק הם אסורים כחזיר.

(הג' בית מאיר בגליון הפלתי הובא בדרכ"ת סימן פ"ב ו')

(עיין להלן במכתבי הרבנים שליט"א שהרבה מהביצים מהעופות הפטם המורכבין יש להם סימני טומאה ע"ש)

החתם סופר זי"ע

..... ע"ד בר אוזות שהזכר שהי' ביניהם הוא מבר אוזא הבר שאנו נזהרים מלאכלם מפני שאין לנו מסורת ואותן בר אוזות הטילו ביצים וגדלו אפרוחים ונתערבו באחרים אבל בעוף שפיר מתעבר טהורה מטמא ונפלין בפלוגתא דחוששין לזרע אב וזה וזה גורם...{עי"ש דבנתערב הזכר יש לאסור ולא לסמוך עוזז"ג ובנתערב הנקיבה אין בזה שום צד היתר ע"ש}.....

(שו"ת חתם סופר יו"ד סי' ע"ד)

המהר"ם שיק זי"ע

.....בענין המורכבים מתרנגולים החדשים אשר עדיין אין עליהם מסורת

ברורה והרב' נתערבו והורכבו עם שאר התרנגולים ובהרבה יש ספק עליהם ועל הביצים.....אם האם מן הספיקות והזכר מן הכשרות.. דהביצה והנולדים מהם אסורים.....

(שו"ת מהר"ם שיק יו"ד סימן ק')

הבית שלמה זי"ע

.... לזאת אם החדשים אצלינו בספק איסור גם האפרוחים הנולדים מביצת התרנגולת הישנים וצורת האפרוחים הנ"ל דומים לצורת התרנגולי' החדשי' אין להם היתר...{נעי"ש גם בתשו' סי' קמ"ה וקמ"ז שאפי' שהרבה גדולים התירו משום עדות על מסורת אולם מפקפק על העדות ומסיק לאסורם ולא לסמוך על סברת ס"ס וכו' שכתב בתשו' סי' קמ"ד ושהגה"ק מצאנו זי"ע אסורם ע"ש}....

(שו"ת בית שלמה יו"ד סי' קמ"ד)

הגה"ק מקאמארנא זי"ע

(הובא בסוף ספר כנפי נשרים להגאון ר' ישעי' שור אב"ד יאס)

....על אודות אותן העופות הטמאים... ואין העת גורם להשתעשע עמו באריכות בשעשוע התורה, ע"כ אני שולח לו העתק מן הגאון המפורסם בחבורים יקרים מפנינים מוהר"ר יעקב יוקב עטלינגער אבד"ק אלטונא, ועל אנשי א"י הקדושה אין להשגיח כלל, כי הבאים לכאן יש בהם אנשי חונף והגדולים והצדיקים שבארצינו א"י אסורים..... וכעת בקיצור נאמרו שאותו העוף תרנגול הבר דוכיפת שמו והוא טמא טמא יקרא. ומענין התערובות אין פנאי להשתעשע באמרים, ובארתי בהרבה ראיות כי זוז"ג לא מהני אלא באין ניכר כלל רושם מן האיסור..... כמו הדין המבואר בגמרא בביצת טריפה שאין בה שום חילוק ורמז בין טריפה לכשירה, ולכן העופות האלו אותן שיש בהן רושם הניכר מאלו הטמאים אסורים..... והביצים אם הם לבנים לגמרי בלתי נקודות ויש להם עיגול וכדור וכד וחד לגמרי כשרים ואם לאו אסורים כביצי עוף טמא ולא מהני זוז"ג.....

יצחק יהודא יחיאל קאמארניר

מכתבו של בעל הערוך לנר

שצירף הגה"ק מקאמארנא למכתבו

..... ועל דבר שאלתו דמר נ"י מה אדין בדיני התערובות נראה לפע"ד ודאי
אם ניכר בהם שינוי מתרגומים שלנו יש לאוסרם לחוש ועיין בשו"ת חתם
סופר יו"ד סימן ע"ד שכתב כיוצא בזה בדיני התערובות מאוזה הבר....
הק' יעקב יוקב בלאאמ"ז מו"ה אהרן עטלינגער ז"ל הח"פ בק"ק הנ"ל והמדינה יע"א.

מכתב ב' מהגה"ק מקאמארנא זי"ע

ב"ה יום ג' לסדר מגן לך שנת תור"ך לפ"ק.....

...מענין עופות הטמאים אשר בעו"ה קוץ ודרדר נצמח להחזיר אותם בדברי רוח
והבל ודברים בטלים ומבוטלים דחיים באלף אלפים דחיות והעוף הזה אין בו
ספק אלא הוא שרץ טמא נבלה מחיים..... ומה אני להכניס ראשי בין דברי הנוצחים
ומנצחים בדברי הבל ובאו אלינו בנצחוננו של שובך וגבוהים בעיניהם כשובך לטהר
שרץ טמא לטמא נפשות בני ישראל הקדושים או ואבוי שכך עלתה בימינו....
ועיינתי בזה בדברי עיון אמת מיוסד על אדני הראשונים והאחרונים והרביתי בזה
ראיות ברורות צודקות שהעוף הזה הוא שרץ טמא מיוסד ביסודי אמת ואח"כ
נתפשטו איזה קונטרסים להיתר ועיינתי בדבריהם וראיתי שהם דברי רוח והבל
דברי נצחון וכל בר בי רב אפילו דחד יומא..... שיש לו יום א' בשנה ללמוד תורה
לשמה באמיתות דביקות אהבת נועם עליון יראה בעיניו שכל דבריהם הם דברי
רוח ואינם אלא דברים טחי טפל והנצחון והם לא יודו על האמת לעולם כי טח
מראות עיניהם לראות בתורה הלכה ברורה אמיתיית ומכ"ש בנצחון עוף טמא
הזה, ע"כ חזרתי ממחשבתי מבלי להדפיס באריכות בפלפול כהלכה שאותו עוף
הוא טמא ומטמא כי לא יועיל אדרבה וכו' כי כבר אמרו חז"ל הקדושים כי יכולין
לטהר השרץ במאה וחמישים טעמים ובנקל יהיה להם לסתור דבריי דברי אלקים
חיים כי בפלפול של הבל ודברי רוח יטהר השרץ בק"ן טעמים..... ות"ל במדינות
אלו ישראל קדושים מאמינים בני מאמינים ובאו אלו לטמאות נפשות ישראל

וקרוב הדבר שע"י אכילת שרץ טמא הזה יתהפך למינות ר"ל ודי בזה..... אלא הענין האמיתי שבעופות נכללים הרבה מינים תחת סוג מין אחד כמבואר בגמ' שמונה מאות מיני איה וכל מין תרנגולים נכללים במין דוכיפת אלא שיש לנו מסורה וקבלה עד משה רבינו על מין תרנגולים שלנו שהם טהורים, אע"פ שהם חלק ממין תרנגול ברא והם סוג אחד.... אלא ברור הדבר שלא היה אלא מין תרנגולת אחת והיה מפורסם בעיני המון ולכך לא אמרו אלא סתם ביצת תרנגולת..... וכבר קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם הלכה ברורה שלא לאכול עוף בלי מסורת וע"י דמיונות וכזבות ושקרים לא נתיר עוף..... ומכ"ש מין תרנגול שאף בימי הגמ' נכשלו בה מי יעיז פניו להתיר בדור הזה חלושי השכל וריקי מוח כמותינו ולהתיר בדמיונות כוזבות ושקרנות לטהר שרץ בטעמים של הבל אוי ואבוי שכך עלתה בימינו. טובים היו הדור שלפנינו שלא רצו לסמוך על רבן שכבה"ג רבינו יהונתן בכף רחב ואע"פ שדבריו שלו הם נכונים, ועתה בדור הזה בעו"ה תכף הלכו אחר המתיר שמטמא בבית הבליעה והוא באמת טמא שמטמא את הנשמה והגוף..... ומה יאמר המתיר הזה בדמיונות שקרים וידמה באותן שכבר נתערבו בשלנו וע"י דמיונות כוזבות כאלו נסגר הפתח על ידי ראשונים ואחרונים שלא לאכול עוף בלתי מסורת... ואיך יהיה כזה להתיר תרנגול בדמיונות שקרים בלתי מסורה אוי ואבוי, ומענין עוף אינדיק היה מסורה ברורה מאנשי אינדיק בקבלה עד משה רבינו שהוא עוף טהור אלא שהיה מחלוקות אם לסמוך על אנשי אינדיק מאיזה טעם הידוע ובה נחלקו חכמי הדור והיה הלכה רפויה עד שעמד מרן הקדוש אור צח הריב"ש טוב והכריע הלכה כחכמי המתיר ואמר שיש לסמוך על אנשי אינדיק כי יש שם יראים ושלמים שאינם נכשלים וכו' וגם כל אנשי אינדיק בפרט גזהרין הרבה ממאכלות אסורות על כן יש לסמוך עליהם ועל פי הוראתו נתחזק הלכה להתיר אבל לא בא ההיתר על ידי דמיונות שקרים כאלה חלילה וחלילה.. ומעתה אחינו בני ישראל קדושים בני קדושים טהורים למה תשקצו נפשותיכם הקדושה ע"י דברי פתויים פטומי מילין דמיונות כוזבות ושקרים חוסו על נפשותיכם הטהורה והאמינו בה' ובתורה ותסיר השקץ הזה מכל גבולכם ותזכו לחזות בנועם ה' ובסעודת נועם אור השכינה לויתן הממוצע בין נועם רוחני וגשמי, ומענין הביצים כשהם לבנים ויש להם כד וחד וכדורית כמבואר בגמ' הם ביצים טהורים כי ביצים של אותן השקצים הם נקודים וארוכים ואותן שיש להם מעט כד וחד הוא מפני התערובות אבל הם משונים

במראה ואין להם כדור כל זה הלכה ברורה כשמש והמורה להיתר ידע שהוא מכשיל רבים וירא לנפשו מאש לא נפח והשוחטו עובר בלאו ואם הוא שורר לקבל מן המורה לאיסור בעירו בשחיטה תהא מיתתו, וכל אוכליו יאשמו ובני ישראל קדושים חוסו על נפשותיכם ויראו עינינו ועיניכם בשמחת ישראל ובהתגלות אורו לעיני כל חי ב"ב..... ואותו העוף נתברר שהוא שרץ טמא וכל הפורץ גדר ליערקא חיויא דרבנן דלית ליה אסוותא והשומע לדברי העני שפל מארץ דלית ביה אבר מתוקן כראוי נבזה ונמאס יצחק יהודא יחיאל יתחדש עליו חיים מאוצר החיים ויחולו עליו מאה ברכות ממקור דלית ליה סוף. דברי ידידו אמת.

יצחק יהודא יחיאל בהרב הגדול הגאון הקדוש מו"ה אלכסנדר ז"ל אב"ד דק' קאמאנא

מש"כ הגה"ק מקאמרנא זי"ע

בחיכל הברכה פר' דברים (א' כ"ח ד"ה ובצורות)

ואתה בני אם תרצה לילך בעקבי הצאן הצדיקים לטעום טעם עולמך חיי עוה"ב בעוה"ז בתפלה ובתורה ומצות הוי שקוד ללמוד תורה כפי יכולתך ולהתפלל בכל הכחת עד שתשיג התפשטות ויצא כברק ממש חצו הדבק עצמך לצדיק אמת ויעלה אותך וקבל הכל בשמחה ובאהבה כל מה שיבוא עליך ואז תנצל מסם המות של תורה וברום לבבם טהרו שרץ עוף טמא ראה אחי מה עלתה להתיר תרנגולת בפילפול של הבל ועשה להם סמיכות מתוס' נדה אשר בר בי רב דחד יומא יראה שאין משם ריח ראיא ולאכול שרץ עוף טמא בלי מסורת..... ובאמת זה העוף השרץ משונה בששה דברים מתרנגולים שלנו ויש לנו בזה אריכות דברים שבעוף אפילו שינוי מיעוט אסור לאכלה ואין רצוני להאריך בכל זה כי ידעתי שבכל הראיות שבעולם לא ישנו אלו מדרכם ואני העני והאביון לא באתי אלא לעורר לבבות טהורות וצדיקי הדור הקדושים שיגדרו פרץ זה מעל ישראל ויבערו את השרץ הטמא הזה מכל העולם כי כמה חולאים רעים וצרות משונות הביא השרץ הזה על עולם כי אחיי וריעי תדעו שהוא שרץ עוף טמא בודאי והמורה להתיר יורה כבן סורר ומורה כי הוא מכשיל הרבים והשוחטו אסור לאכול משחיטתו והאוכלו לא יזכה לאכול בסעודת הצדיקים לעתיד כי שרץ טמא הוא בודאי ודאי ואני העני

ואביון לא באתי לקנטר חלילה אלא ברשות אל אמת אלהי צבאות כתבתי זאת והשומע יתברך במאה ברכות מאלהי אמת אכ"ר:

הגה"ק מסקולען זי"ע

בשו"ת'שם ושארית ישראל סימן ל"ג לגבי בר אווזות מורכבין

..... וראיתי שכבודו הרבה בספקות וס"ס וחילוקים שונים בין ידוע שנתערב בהם זכר טמא אי א"י..... ובין כך ובין כך לדעתי לא יועילו כל הספקות והחילוקים שלו. חדא דאטו תלי' להו עדים בכיפה שנולדו מאווזות שלנו ורק להזכר חיישינן יותר יש לומר שגם אמם הנקבה היא ממין זה כרגיל בכל הנולדים וכאמה כבתה וכבנה הן מין טמא שהביאו אותם זה מקרוב מאיזה מקום ונתרבו בכאן. ובתשו' חת"ס (סימן ע"ד) מיירי שהי' ברור שאמם הי' מבר אווזות שלנו ורק שנתערב ביניהם זכר מב"א הבר כמבואר שם..... ואין להאריך בזה כי היא הלכה פסוקה בכמה מקומות דאפרוח כיון דמעפרא קא גביל לא שייך בזה כל היוצא וכו', ואם כן נפלו כל הספיקות והחילוקים של כבודו בבירא, דאף אם אינו יודע אם היה שם זכר טמא אי כמקלות של יעקב אבינו ואף אם בודאי נולדו מאווזות שלנו מהזכר ומן הנקבה, מכל מקום כיון שיש בהם שינוי מאווזות שלנו וחיישינן שמא מין אחר הם אין להתירם בלי מסורת.

ואין לומר דעל כל פנים איכא ספק ספיקא להתיר חדא, כיון דהכריעו בעלי הש"ע שאין לאכול רק במסורת אין לנו לעשות ספק מזה ומה גם די"ל דהוי חסרון ידיעה..... ועל כל פנים אנן יתמי דיתמי צריכים אנו לכוף ראשנו ולחוש לכל השיטות בפרט שרבותינו בעלי השו"ע סגרו עלינו הדרך בזה.....

ואשאר בזה ידידו דו"ש וש"ת.

הק' ישראל אברהם חופ"ק סקאליען

ויעויין בזה עוד בשו"ת טוב טעם ודעת למהרש"ק (מהדו' רביעאה סימן פ"ב) מש"כ לגבי היכא שהחשש רק על הזכר היה אפשר לפלפל לגבי הביצים מ"מ גם מזה סחור סחור לכרמא לא תקרב, ולכן אין לאכול מהם לא מה שהם מולדין ולא מה שעופות שלנו מולדין מהם ויותר אין להאריך.....עי"ש.

רשכבה"ג הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע

מכתב קודש

כבוד ידי"נ מחו' וידיד ישראל הרב הצדיק המפורסם בו"ק חו"פ וכו' נודע למשגב בנש"ק ובן צדיק הדור יקר תפארת מו"ה שלום אליעזר הלבשרשטאם שליט"א חוב"ק ראצפערטא.

שוכט"ס עדי עד ביאגצבב"א. הגיענו מכתבו, וע"ד השאלה בעופות... ששם מיוחד להם "פאווערעלעס" ומקורן מקוהוט מדינות צרפת אשר שם הרכיבו וגדלו עופות האלו הבאים שם ממרחק... וע"כ אסורים, ובתחלה היו שכיחים יותר ועכשיו אינם כ"כ באים לשאול עליהם כי נתערבו.... לביצותם וגם נוטים יותר בצורותם עם העופות שלנו.... בודאי אין להתירם, ואין לומר כי מזה ראי' שהם עוף כשר כיון שנתערבו עם עופות שלנו.... וכדאמרי' בגמ' שכן ואידמי, ז"א ראי' להלכה ולמעשה וכיון שנהגנו להחמיר שצריכין מסורת גם אותן שהם שכן ואידמי עם עופות טהורות כמ"ש הגאונים בשו"ת טוטו"ד מהר"ם שיק ובית יצחק כמובא בדרכת"ש שם (ס"ק ל"ב) ע"כ בודאי אין להתירן, ואין להאריך.... ושוכט"ס, מחו' ידידושתו"ט באהבה.

חיים אלעזר שפירא

..... כל הפוסקים שדנו לגבי הקובריצע"ר הינר וכו' שנתערב מהם הזכר אם העופות שלנו לא דנו לצרף צירופין וספיקות אלא כיון שהיה עדות על מסורתם והגה"ק מצאנז זי"ע סמך עליהם רק הם פקפקו ע"ז, אבל בלא מסורת לא עלה על דעת שום פוסק לדון כלל עליהם וטמא הוא וכ"ש כשנתערב הנקבה הוא אסור בתכלית לכו"ע ולא שייך ע"ז שום צירוף וספיקות.....

(תו"ד קונט' דרך נשר "מונקאטש")

רשכבה"ג רביה"ק מסאטמאר זי"ע

"חכם עדיף מנביא"

...דעת קדשו של מרן במכשול הזריקה שאירע אז בימים ההם...שני רבנים הוציאו פסק הלכה בכוחא דהתירא אולם כ"ק מרן מסאטמאר שליט"א מיאן בהתירם ונפשו געלה באכילת התרנגולים ההם אפי' אותן שרק נכנסו בגדר ספק שנפל עליהם גורל הזריקה, והרחיקם מביתו כמטחוי קשת, ועל אף שלא רצה להחמיר על הציבור...מ"מ לא רצה להכניסם בביתו בעד כל חללי דעלמא, ולא היו יכולים להזיזו מדעתו אפי' זיז כ"ש, וגם פקד על כל סביביו ומקורביו וכל הסרים למשמעותו, בהצנע שירחיקו מאכילת תרנגולים מפוקפקים הם בכל יכלתם.... גם הגיד אז מרן שליט"א כי לדעתו ההיתר הידועה מהפמ"ג דאומנים בקיין ולא מרעו אומנותם לא שייך בזמן הזה, דור פרוץ ובליעל, עולם של הפקירות וטימטום ובלבול המוחות ובתוכם מדינתנו ארה"ב, ומצד יסוד זה ועוד טעמים הכמוסים אתו לא רצה ליגע בתרנגולים המפוקפקים בשום אופן שבעולם..הרבנים הדגישו כי אופן התרחקותו מהתרנגולים ה' בהתלהבות נורא בלתי רגיל..... גם אח"כ ראו איך שרוח הקודש הופיע בבית מדרשו של מרן שליט"א שאחר הרבה שנים מצאו חכמי הרופאים שבזמננו כי אותם הסמים שמזריקים בעופות יש בו סם אחד מסוכן שגורם את המחלה הידועה רח"ל....וחשבו זה לרוח הקודש נגלית מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א וכאשר נתפרסם הדבר והגיעה לאזני אומות העולם נתקדש שם שמים ברבים...

(ספר זכחי פסח עמ' 113 נדפס לע' שנת תשל"ח בחייו של מרן זי"ע)

...מעיד הרה"ח ר' אברהם הערש וויינשטאק נ"י שמעת בוא רבה"ק מסאטמאר זיע"א לארה"ב היתה הרבנית ע"ה קונה כל השנים אצל אביו דוקא עופות המכונים יעלינ"ג.... ולא עופות המעובדים. ובעת שלא היתה בקו הבריאות ה' שולחים א' לקנות עופות אלו דוקא ולא אכל שום עופות המעובדים....

(קונ' "זכחי צדק" אות ע"ד)

.....באחרית הימים שהס"מ הוא השטן, יודע ומרגיש שקרב יומו להיות מנוצח, וע"כ מתגבר בכל כחותיו להלחם בתחבולותיו ולהכשיל את ישראל ח"ו, וצריך

זהירות יתירה וסייעתא דשמיא לעמוד עוז בקשרי המלחמה, ומאד קשה להשמר ממאכלות אסורות, ורעה רבה ראיתי במה שמקילין ליתן נאמנות לכל מי שהוא בענין המאכלים וכשרותן, ופלא שכ"א מבני ישראל הכשרים ואפי' קטני הערך, אם יאמרו אליו שיתן כל הונו או יגעל נפשו בנבלה ח"ו, יתן כל אשר לו כדי להנצל מאיסור נבלה, ובאם יפנה אחד מהמוכרים ללות ממנו סכום קטן לא יאמין לו כ"א בדרישה וחקירה וערבות הגונה, ועל כשרות אשר כל הונו לא ישוה אליו, נותן לו נאמנות בנקל בלי דרישה וחקירה כלל, וכל זה מתחבולות השטן שמתגבר מאד באחרית הימים מטעם הנ"ל...

(דברי יואל פר' תולדות עמ' תרכ"ג)

..... "ויותר מזה ראיתי אח"כ בנזר הקודש בבראשית רבה פ' ס' סי' י"א דאף במידי דאכילה שאין הקב"ה מביא לצדיקים תקלה על ידן ותמהו כולם דאיך אפשר באמוראים הקדושים שנכשלו במידי דאכילה.... והנה"ק כתב דכיון שנתמעטו הדורות לית אנן כחמורו דרפב", דאעפ"י שבודאי נמצא גם בדורות אחרונים בני אדם גדולים מאוד במעלה, מכל מקום באשר אין דורם זכאי גם הם יורדין ממדרגתן כהא דאמרינן בפ"ג דתענית מה יעשו גדולי הדור שאין דורם דומה יפה... הנה אמר זה על דורם של האמוראים חכמי הש"ס, ואנן מה נענין אבתרי', ואף שבודאי היו בדורות האחרונים צדיקים גדולים שהקב"ה שומרם מכל מכשול, אבל לפעמים עון הדור גורם, בפרט במה שתלוי בהנהגת הדור, דרכיהם ומעשיהם של בני הדור משפיעים הרבה על המנהיגים, כמש"ל מדברי חז"ל שזה עונש הדור.... וכל המאורעות שבדורות הקודמים המה להורות הדרך לדורות הבאים אחריהם.... והיה צורך להראות מן השמים שמחמת מיעוט הדורות יוכל לאיתרמי גם בגדולים מאוד שנכשלים מחמת השפעת הדור, דמי לנו גדול מחכמי הש"ס שבא להם מכשול מחמת מצב הדור כמ"ש בנזה"ק, ונדע מזה ק"ו ב"ב של ק"ו על הדור האחרון השפל והאפל שיוכל להשפיע גם על גדולי הדור במכשולות גדולות ונוראות רח"ל, ואין לנו אלא מה שאמרו בדורות הראשונים שעדיין לא היה הירידה כ"כ בדיוטא התחתונה כמו עכשיו....

(ויאל משה מאמר ג' שבעות ס' קנ"א עמ' קנ"ב)

מרן פוסק הדור בעל מנחת יצחק וצוק"ל

....וגם לרבות דין העופות שנולד מהם ע"י התערובות עם עופות שלנו, שאינו ניכר כ"כ עוד שאר השינויים זולת האצבע החמישי, והגה"ק ממונקאטש ז"ל אסרם, עפ"י הוראת הש"ע (בסי' פ"ב) דאין לאכול שום עוף בלא מסורת. ונדפס מזה קונטרס דרך נשר מאת הרה"ג מוה"ר נטע שלמה שליססעל (הי"ד) דומ"צ דק"ק מונקאטש יצ"ו... וכעת ראיתי בדברי כהד"ג ג"כ לאוסרם. וטעמו ונימוקו עמו בדברי תורתו אשר כתוב לאמר באריכות שם....ואף בבני התערובות דיש לדון משום זוז"ג (בחשש על הזכר)...אדרבה גם בדברי מרן הדברי חיים ז"ל מבואר לאסור בכה"ג כאשר אבאר...ובזה נדחה דעת השואל שבד' כהד"ג, דהרי מד' החסד לאברהם והדברי חיים הנ"ל ראה דאף בבני התערובות יש איסור משום זוז"ג, היכא דיש חשש שמא מי"ט עופות טמאים הם..... אבל אם האם מן אותם שאין להם מסורת והאב טהור, אז אין להתיר מטעם זוז"ג דהרי להלכה דפסקי' דביצה כגופה דמיא... ואז גם היוצא ממנה אסור, אף אים אין לו כל סימני טומאה, מטעם היוצא מהטמא טמא, כיון דמינו טמא....(ועי"ש שמסיק דבאופן זה או בדאיכא ריעותא בביצים צריך להכשיר הכלים)....

יצחק יעקב וויס

(מנחת יצחק ח"ב סימן פ"ה, וח"ה סי' ל"א)

....מ"מ א"א לפלפל במציאות...ואחרי החקירה נודע לי שבאמעריקא, וקליפורניא, וקרמניא, וגרמניה, ויפאן, ועוד, הערביים או אחרים הולכים המדברה מקום שהעופות טמאין מצויין ומטילין ביצים...אולם בביצים הבאים מבתי תעשי', שבמקומות שמצויין שם גם טמאים, בודאי אין שום היתר אפי' בשעת הדחק, וגם כתב מאושר מהבתי תעשי' לא יועיל שם....דבנד"ד א"א לברר ע"י סימנים...וביותר לפ"מ שכתב בעצמו שם שדיבר עם חכמי הטבע, ואמרו לו שאף כעמיקער, כימאי, א"א לברר דבר זה בבירור, מאיזה עופות באו הביצים אלו....

(מנחת יצחק ח"ב סי' ס"ח)